

Soveltumattomuuteen ratkaisuja (SORA) opettajankoulutuksessa, ohjausalalla sekä psykologian, psykoterapian ja sosiaalityön koulutuksissa

Jyväskylän yliopiston toimintamalli

Hyväksytty vararehtorin päätöksellä 18.6.2025

Sisältö

1	Johdanto.....	4
2	SORA-lainsäädäntö yliopistoissa.....	5
3	SORA-lainsäädäntö ja soveltumattomuuden tunnistaminen opiskelijavalintavaiheessa.....	6
3.1	Hakeminen SORA-aloille	11
3.2	Opiskelijan omaan ammatilliseen toimintakykyyn kohdistuvan itsearvion merkitys opiskelijavalinnalle	11
3.3	Opetus- ja ohjausalan soveltuvuuskoe soveltumattomuuden tunnistamisessa	12
4	SORA-lainsäädännön soveltaminen koulutuksen aikana.....	12
4.1	Terveystilaan ja toimintakykyyn liittyvä peruste	13
4.1.1	Varhainen puuttuminen, opiskelukyvyn tukeminen ja opiskelun esteiden poistaminen	14
4.1.2	Koulutusohjelman vaihtaminen	15
4.1.3	Opiskelu oikeuden peruuttamisen vireillepano	17
4.2	Vaarantamisperuste	19
4.2.1	Varhainen puuttuminen, opiskelukyvyn tukeminen ja opiskelun esteiden poistaminen	20
4.2.2	Koulutusohjelman vaihtaminen	20
4.2.3	Opiskelu oikeiden peruuttamisen vireillepano	20
4.3	Rikostaustaan liittyvä peruste	22
4.3.1	Rikosrekisteriotteen tarkistaminen	22
4.3.2	Opiskelu oikeuden peruuttamisen vireillepano	23
4.4	Huumausaineiden tai päihteiden käyttöön liittyvä peruste	24
4.4.1	Varhainen puuttuminen, opiskelukyvyn tukeminen ja opiskelun esteiden poistaminen	24
4.4.2	Opiskelu oikeuden peruuttamisen vireillepano	27
4.5	Opiskelu oikeuden peruuttaminen aiemman peruuttamispäätöksen johdosta	28
5	Opiskelu oikeuden peruuttamisesta päättäminen	29
6	Opiskelijan kurinpito	29

7	Opiskelu-oikeuden palauttaminen	31
8	Muutoksenhaku SORA-asioissa.....	32
8.1	Oikaisuvaatimus opiskelijavalinnassa	32
8.2	Muutoksenhaku opiskelu-oikeuden peruuttamiseen koulutuksen aikana	32
9	Arkaluonteisen tiedon käsittely ja luottamuksellisuus	33
9.1	Arkaluonteisten tietojen käsittelijät	33
9.2	Asiakirjojen julkisuus.....	34
9.3	Salassapito	34
9.4	Asiakirjojen säilyttäminen.....	35
9.5	Tiedonsaantioikeus opiskelijan terveydentilaa koskeviin tietoihin.....	36
10	LÄHTEET	37
11	LIITTEET	38
	LIITE 1. Jyväskylän yliopiston SORA-alojen hakukohteet (2023–2025)	38
	LIITE 2. Opintojen aikana tehtävän terveydentila- ja toimintakykyarvion taustalomake (YTHS).	40
	LIITE 3. Muistiopohja.....	41

1 Johdanto

SORA-lainsäädäntö (ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen) tarjoaa korkeakouluille mahdollisuuksia puuttua opiskelijan tai opiskelijaksi hakevan soveltumattomuuteen tietyille koulutusaloille. Tavoitteena on varmistaa alaikäisten, potilaiden ja asiakkaiden turvallisuus sekä opiskelijan oikeusturva. Jyväskylän yliopistossa SORA-lainsäädäntöä sovelletaan opetus- ja ohjausalan, psykologian ja psykoterapiakoulutuksen sekä sosiaalityön aloilla. Yliopistomme SORA-tutkinnot lukuvuonna 2024–2025 on lueteltu Liitteessä 1.

SORA-lainsäädännön taustalla olevat toimintaa ohjaavat arvot ja periaatteet liittyvät:

- Oppimis- ja toimintaympäristön laaja-alaiseen turvallisuuteen, jolloin huomioidaan asiakkaan, potilaan, alaikäisen, opiskelijan itsensä sekä opiskelu- ja työyhteisön turvallisuus sekä turvattomuutta aiheuttavien tilanteiden ennaltaehkäisy
- Esteettömyyteen, jossa henkilön oikeus opiskella on ensisijaista
- Yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoisuuteen sekä hakijan tai opiskelijan kohtelussa että asioita ratkaistaessa
- Opiskelijan oikeusturvaan, joka korostaa koulutuksen järjestäjän vastuullisuutta päätöksenteossa, päätösten perusteluissa, dokumentoinnissa ja muutoksenhaussa
- Yhteistoimintaan ja monipuoliseen asiantuntemukseen yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa
- Opiskelijan ohjaukseen ja tukemiseen, jolloin tavoitteena on ongelmien ennaltaehkäisy ja oppimisen esteiden poistaminen sekä riittävän opiskelukyvyn mahdollistuminen

Koulutuksen järjestäjän eli Jyväskylän yliopiston (JYU) tehtävänä on arvioida opiskelijan soveltuvuutta koulutukseen opiskelijaksi ottamisen vaiheessa, harkittaessa opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista koulutuksen aikana sekä tilanteissa, joissa opiskelijalla on päihteiden käyttöä koskeva epäily tai muiden henkilöiden turvallisuutta mahdollisesti vaarantava rikostausta.

Jyväskylän yliopiston SORA-toimintamallin tavoitteena on sen SORA-aloilla:

- kuvata menettelytapoja tilanteissa, jotka liittyvät opiskelijan mahdolliseen soveltumattomuuteen
- parantaa turvallisuutta koulutuksessa yliopistomme SORA-aloilla
- suojella alaikäisiä lapsia tai oppilaita ja muita haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, kuten potilaita, asiakkaita, sairaita, vanhuksia ja vammaisia
- varmistaa päihteetön oppilaitos ja työpaikka
- varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu, esteetön opiskelu sekä syrjäytymistä ehkäisevien toimintatapojen käyttö
- tarjota laadukkaan ohjauksen periaatteiden mukaiset asianmukaiset ja riittävät tukitoimet heikentyneen opiskelukyvyn ja hyvinvoinnin tilanteissa sekä opiskeluoikeuden peruuttamista, kurinpitoa ja huumausainetestausta tai päihteidenkäyttöä koskevien menettelyjen yhteydessä

- selkeyttää tietojen saannin, vaihdon ja käsittelyn sääntöjä ja menettelytapoja opiskelijan ja yliopiston välillä sekä oppilaitosten ja terveydenhuollon henkilöstön välillä

SORA-toimintamallia toteutetaan vaiheittain, ja siinä korostetaan opiskeluun liittyvien ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista ennen kaikkea ohjauksen keinoin sekä opiskelijan yksilölliseen tilanteeseen sopivien palveluiden ja yliopiston ja terveydenhuollon moniammatillisen asiantuntijaryhmän avulla. Tässä asiakirjassa kuvatut toimintamallit ovat suosituksia ja esimerkkejä etenemistavasta. On tapauskohtaisesti harkittava, miten asian käsittely kulloinkin parhaiten etenee (esim. milloin tapaamisia järjestetään ja keitä niihin osallistuu). Tietyt lainsäädännön edellyttämät vaiheet, kuten opiskelijan kuuleminen ja asian riittävä selvittäminen, tulee aina tehdä. Jyväskylän yliopistossa SORA-toimintamallin ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaa koulutuspalvelut ja tähän tehtävään nimetty yhdyshenkilö. SORA-mallin laatimisessa on hyödynnetty yliopistolain lisäksi lähdeluettelossa mainittuja lähteitä, mutta erityisesti Yliopistojen opintohallinnon johtajien yhteistyöverkoston (OHA-forum) laatimia ohjeita yliopistotason SORA-menettelyihin sekä Sosiaali- ja terveysministeriön tuottamaa ohjetta, joka koskee SORA-lainsäädännön toimeenpanoa terveydenhuollossa (ks. 10. Lähteet).

2 SORA-lainsäädäntö yliopistoissa

SORA-lainsäädäntö liittyy Yliopistolaissa (558/2009, jäljempänä YOL) useisiin kohtiin:

- Esteettömyys ja opiskelijaksi ottamisen edellytykset (YOL 37 a §)
- Opiskelijavalintaan liittyvä tiedonsaanti (YOL 37 b §)
- Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (YOL 41 a §)
- Opiskeluoikeuden peruuttaminen (YOL 43 a §)
- Opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvä tiedonsaanti (YOL 43 b §)
- Opiskeluoikeuden palauttaminen (YOL 43 c §)
- Huumausainetestaus (YOL 43 d §)
- Opiskelijan kurinpito (YOL 45 §)
- Menettely opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa ja kurinpitoasiassa (YOL 45 a §)
- Arkaluonteisten tietojen käsittely (YOL 45 b §)
- Valitus opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan (YOL 83 §)
- Valitus hallinto-oikeuteen (YOL 83 a §)
- Opiskeluoikeuden peruuttamista ja kurinpitoa koskevan päätöksen täytäntöönpano (YOL 85 §)
- Tietojensaantioikeus (YOL 90 a §)

Lisäksi lailla opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011) on perustettu valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta. Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevissa asioissa.

3 SORA-lainsäädäntö ja soveltumattomuuden tunnistaminen opiskelijavalintavaiheessa

SORA-tutkinnoissa opiskelijaksi ei voida ottaa hakijaa, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla, harjoitteluissa tai muussa oppimisympäristössä. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla sellainen terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka, joka objektiivisesti arvioiden estää opinnot ja voisi vaarantaa muiden henkilöiden turvallisuuden. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla myös aiempi opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös.

Terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä rajoitus ei estä opiskelijaksi ottamista, jos sen vaikutukset voidaan kohtuullisin toimin, esimerkiksi yksilöllisin järjestelyin, poistaa. Tarkoituksena ei ole asettaa tarpeettomia esteitä vammaisten tai muista fyysisistä tai psyykkisistä rajoitteista kärsivien koulutukseen pääsulle. Rajoituksia sovelletaan siten vain niissä tilanteissa, joissa on selvää, ettei hakija voi terveydentilansa tai toimintakykynsä vuoksi osallistua koulutukseen.

SORA-lainsäädännön piirissä olevien hakukohteiden osalta tiedekunnat ovat syksyllä 2023 päättäneet alakohtaisista terveydentilavaatimuksista, jotka ovat osa yliopistojen valtakunnallista valintaperustesuositusta (<https://yliopistovalinnat.fi/opiskelijaksi-ottamisen-rajoitukset-korkeakouluissa>). Alakohtaiset terveydentilavaatimukset ovat voimassa toistaiseksi. Niihin tehtävät muutokset käsitellään ja hyväksytään vuosittain Suomen yliopistokoulutuksen asiantuntijaverkostossa (OHA-forum) ja isommista linjausmuutoksista päättää Unifin koulutusvararehtorikokous. Vuonna 2024 voimassa olevat ammatillisen toimintakyvyn edellytykset JYU:n SORA-aloilla on esitetty Taulukossa 1.

Taulukko 1 Alakohtaiset ammatillisen toimintakyvyn edellytykset

Opetus- ja ohjausala	Psykologia	Psykoterapiakoulutus	Sosiaalityö
Riittävä vuorovaikutuskyky toimia ammatin mukaisissa tehtävissä.	Riittävät vuorovaikutustaidot. Näiden osalta tulee olla edellytykset tuella, koulutuksella ja ohjauksella kehittyä sellaiseksi, että esim. asiakastyö mahdollistuu.	Hyvä tai erinomainen vuorovaikutustaito.	Riittävä vuorovaikutuskyky, pystyy toimimaan ammatin mukaisissa tehtävissä.
Riittävät sosioemotionaaliset taidot toimia ammatin mukaisissa tehtävissä.	--	--	Riittävät sosioemotionaaliset edellytykset toimia ammatin mukaisissa tehtävissä.
Riittävät kognitiiviset taidot toimia ammatin mukaisissa tehtävissä.	Riittävät kognitiiviset edellytykset esimerkiksi kirjalliseen sekä vastavuoroiseen suulliseen viestintään.	Riittävät kognitiiviset edellytykset esimerkiksi kirjalliseen sekä vastavuoroiseen suulliseen viestintään.	Riittävät kognitiiviset edellytykset toimia ammatin mukaisissa tehtävissä.
Riittävä psyykkinen terveys, että pystyy toimimaan turvallisesti ammatin mukaisissa tehtävissä. Esteenä opiskelussa etenemiselle voi olla opinnoissa tai harjoitteluissa tapahtuva toistuva epävakaa tai uhkaavaksi havaittu käytös, joka haittaa ammattimaista toimintaa	Riittävä psyykkinen terveys, että pystyy toimimaan turvallisesti ammatin mukaisissa tehtävissä. Esteenä opiskelussa etenemiselle voi olla opinnoissa tai harjoitteluissa tapahtuva toistuva epävakaa tai uhkaavaksi havaittu käytös, joka haittaa ammattimaista toimintaa.	Riittävä psyykkinen terveys, että pystyy toimimaan turvallisesti ammatin mukaisissa tehtävissä. Esteenä opiskelussa etenemiselle voi olla opinnoissa tai harjoitteluissa tapahtuva toistuva epävakaa tai uhkaavaksi havaittu käytös, joka haittaa ammattimaista toimintaa.	Riittävä psyykkinen terveys, että pystyy toimimaan turvallisesti ammatin mukaisissa tehtävissä. Esteenä opiskelussa etenemiselle voi olla opinnoissa tai harjoitteluissa tapahtuva toistuva epävakaa tai uhkaavaksi havaittu käytös, joka haittaa ammattimaista toimintaa.
Ala ei sovellu henkilöille, joilla on vakava päihderiippuvuus ja riippuvuuteen ei ole saatu hoidollista vastetta.	Ala ei sovellu henkilöille, joilla on vakava päihderiippuvuus ja riippuvuuteen ei ole saatu hoidollista vastetta.	Ala ei sovellu henkilöille, joilla on vakava päihderiippuvuus ja riippuvuuteen ei ole saatu hoidollista vastetta	Ala ei sovellu henkilöille, joilla on vakava päihderiippuvuus ja riippuvuuteen ei ole saatu hoidollista vastetta.
	Riittävä aistien toimintakyky. Arvioidessa soveltuvuutta opiskella alaa, tulee selvittää mitkä ovat		

	mahdollisuudet ja keinot kompensoida aistin tai aistien rajoitteita tai puuttumista apuvälinein esimerkiksi psykologisissa testaustilanteissa. Näön ja kuulon puuttuminen rajoittaa mahdollisuuksia mm. harjoitteluissa oppia tiettyjä psykologin ammatissa käytettyjä arviointimenetelmiä sekä rajoittaa ammatin harjoittamista tietyllä osin.		
--	--	--	--

On huomattava, että terveydentilamäärittelyssä on mahdotonta antaa listaa diagnooseista tai terveydentilasta, jotka automaattisesti merkitsisivät soveltumattomuutta koulutukseen. Esimerkkejä tilanteista, joissa hakijan terveydentila tai toimintakyky voi vaarantaa turvallisuuden, ovat seuraavat (Hallituksen esitys 164/2010 laiksi yliopistolain muuttamisesta):

- Vakava asosiaalisesti väritynyt persoonallisuushäiriö
- Vakava psykoottinen häiriö, jossa ei ole saatu riittävää hoidollista vastetta
- Vakava päihderiippuvuus, jota ei ole saatu hoidolla hallintaan
- Sellainen fyysinen sairaus tai vamma, joka estää käytännön tehtäviin tai harjoitteluun osallistumisen tai vaarantaa niissä työskentelevien terveyden tai turvallisuuden

Seuraavassa on kuvattu mitä edellä kuvattuihin terveydentilan ongelmiin voi liittyä:

- **Vakava asosiaalisesti väritynyt persoonallisuushäiriö** sisältää piirteitä **epäsosiaalisesta** (mm. välinpitämättömyys toisten oikeuksia kohtaan, kyvyttömyys tai haluttomuus huomioda toisia ihmisiä), **epävakaasta** (mm. tunnetilojen ja minäkuvan epävakaas, käytöksen huomattava impulsiivisuus, empatiakyvyn puute), **huomionhakuisesta** (mm. teatraalinen tunteiden ilmaisu, ulkonäön korostaminen, huomion hakeminen, tilanteeseen sopimaton seksuaalisesti viettelevä käytös) ja **narsistisesta** (mm. erilaiset suuruuskuvitelmat, voimakas ihailun tarve, empatian vähäisyys, valta-asemaan pyrkiminen) persoonallisuudesta (ks. [Persoonallisuushäiriöt - Terveyskirjasto](#)).
- **Vakavat psykoottiset häiriöt** ovat mielenterveyden häiriöitä, joissa henkilön todellisuudentaju on merkittävästi heikentynyt (mm. skitsofrenia, lyhytkestoinen psykoosi). Näihin häiriöihin liittyy usein harhaluuloja, aistiharhoja ja ajatushäiriöitä, ja joskus myös mielialahäiriöitä kuten syviä masennuskausia (ks. [Psykoosi - Terveyskirjasto](#)).

Lisäksi opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla lääkärin tai muun asiantuntijan toteama päihderiippuvuus, johon hoitomuodot tai interventiot eivät ole tuottaneet toivottua parannusta, tai psykologian ja psykoterapian koulutuksissa aistivamma, joka estää mahdollisuuden toimia ammatissa (esimerkiksi riittävän näkökyvyn tai kuulon puuttuminen). Vammaisen hakijan soveltuvuuden arviointi edellyttää kattavaa tietoa vammaisuudesta, vammaisten koulutusmahdollisuuksista, erilaisista opiskelun erityisjärjestelyistä sekä palveluista sekä tukitoimista.

SORA-lainsäädäntö ei ota kantaa siihen, miten yksittäiset sairaudet, vammaisuus tai päihderiippuvuus vaikuttavat opiskelijan SORA-tutkintoihin soveltuvuuteen, ja siksi jokaisen opiskelijaksi hakevan tai opiskelijan kohdalla on käytettävä yksilöllistä harkintaa.

Yliopiston tulee antaa hakijalle tieto siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen liittyy. Tämän vuoksi terveydentilavaatimusten yhteydessä on tehty alakohtaiset toimintaympäristöjen kuvaukset SORA-aloilla, jotka on esitetty Taulukossa 2.

Taulukko 2 Alakohtaiset toimintaympäristöjen kuvaukset

Opettajankoulutus sekä opinto-ohjauksen koulutus	Opettajan ja ohjaajan työ on vaativa asiantuntija- ja ihmissuhdetyö, jossa tieto ja ymmärrys kytkeytyvät käytännön toimintakykyyn. Opettajia ja ohjaajia työskentelee varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, korkeakouluissa sekä aikuiskoulutuksessa. Opettajan kelpoisuuden saaneita ohjaajia työskentelee edellisten lisäksi monilla muilla tehtäväkentillä, missä ohjausosaamista tarvitaan. Opettajat tukevat työssään kasvua, oppimista ja hyvinvointia. Ohjaajien tehtäviin kuuluu psykososiaalinen tuki sekä uranvalinnan ja oppimisen ja opiskelun ohjaus. Työnkuva vaihtelee sen mukaan, minkä ikäisten ihmisten parissa opettajat ja ohjaajat työskentelevät. Työ edellyttää kykyä suunnitella, toteuttaa ja arvioida erilaisissa oppimis- ja kasvatusympäristöissä tapahtuvaa opetus- ja kasvatustoimintaa. Opettajat ja ohjaajat tekevät työtään yhä enemmän rakentavassa yhteistyössä toisten opettajien ja ohjaajien kanssa moniammatillisissa ryhmissä/tiimeissä/verkostoissa.
Psykologia	Psykologina työskentely tapahtuu hyvin monimuotoisissa toimintaympäristöissä ja jatkuvassa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa asiakkaiden tai asiakasryhmien sekä ammatillisten asiantuntijaverkostojen kanssa. Ammatti edellyttää kykyä oman toimintakyvyn itserefleksointiin ja kykyä arvioida näitä ominaisuuksia muissa ihmisissä. Psykologin tulee suorittaa ammatissaan asiakkaiden toimintakykyä, sekä kognitiivisia ja sosioemotionaalisia toimintoja kartoittavia tutkimuksia. Työ edellyttää myös itsenäistä päätöksentekokykyä. Sovellusala riippuen voi fyysinen ja psyykkinen toimintaympäristö vaihdella paljon. Psyykkisen toimintaympäristön osalta psykologin ammatti on erityisen vaativa ja tämä tulee huomioida arvioidessa henkilön soveltumattomuutta alalle.
Psykoterapeuttikoulutus	Psykoterapeuttina työskentely tapahtuu hyvin monimuotoisissa toimintaympäristöissä ja jatkuvassa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa asiakkaiden tai asiakasryhmien sekä ammatillisten asiantuntijaverkostojen kanssa. Ammatti edellyttää kykyä oman toimintakyvyn itserefleksointiin ja kykyä arvioida näitä ominaisuuksia muissa ihmisissä. Psykoterapeutin tulee suorittaa ammatissaan asiakkaiden toimintakykyä, sekä kognitiivisia ja sosioemotionaalisia toimintoja kartoittavia tutkimuksia. Työ edellyttää myös itsenäistä päätöksentekokykyä. Sovellusala riippuen voi fyysinen ja psyykkinen toimintaympäristö vaihdella paljon. Psyykkisen toimintaympäristön osalta psykoterapeutin ammatti on erityisen vaativa ja tämä tulee huomioida arvioidessa henkilön soveltumattomuutta alalle.
Sosiaalityö	Sosiaalityön tavoitteena on edistää ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointia. Sosiaalityöntekijä työskentelee sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi sekä vähentämiseksi yksilöiden, perheiden, yhteisöjen ja rakenteiden tasolla. Sosiaalityöntekijä työskentelee hyvin monimuotoisissa toimintaympäristöissä ja jatkuvassa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa asiakkaiden tai asiakasryhmien sekä ammatillisten asiantuntijaverkostojen kanssa. Työssä kohdataan eettisesti vaativia ja kompleksisia tilanteita sekä haavoittuvissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä. Sosiaalityöntekijän on kyettävä hahmottamaan asioita useista eri näkökulmista yhdistäen monipuolisesti erityyppistä tietoa myös käytännön asiakastilanteissa.

Ammatissa toimiminen edellyttää itsenäistä päätöksentekokykyä sekä kykyä oman toimintakyvyn itsereflektointiin.

Opintopolkuun olisi hyvä kuvata työn vaatimuksia ja edellytyksiä (ks. esim. opettajankoulutus), jotta hakija voi itse arvioida, onko hänellä edellytyksiä toimia työssä.

Opiskelu-oikeus voidaan peruuttaa ammatillisen toimintakyvyn ongelmien vuoksi ainoastaan, jos kyseiset edellytykset on määriteltävä hakuvaiheessa ja niistä on tiedotettu hakijoille. Opetuksen järjestäjän tulee selvittää, voidaanko terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä opiskelun este poistaa kohtuullisin toimin. Kohtuullisten toimien arvioiminen on yliopiston tehtävä. Jos este voidaan poistaa kohtuullisin toimin, yliopiston tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin esteen poistamiseksi.

3.1 Hakeminen SORA-aloille

SORA-prosessia sovelletaan opiskelijaksi ottamisen tilanteessa SORA-aloilla esimerkiksi yhteishaussa, jonka kautta valitaan suurin osa kandidaatti- ja maisteriohjelmien opiskelijoista. Opiskelijaksi hakemisen vaiheessa hakijoita pyydetään Opintopolussa arvioimaan omaa soveltuvuutta alalle ja täyttävätkö he oman arvionsa mukaan terveydentilaltaan ja toimintakyvyltään opinnoissa edellytettävät vaatimukset seuraavien kysymysten avulla:

- Onko terveydentilassasi tai toimintakyvyssäsi sellaisia tekijöitä, jotka saattavat olla esteenä koulutuksessa/koulutuksissa, joihin olet hakemassa? (Kyllä/Ei)
- Onko jokin oppilaitos peruuttanut opiskelu-oikeutesi, koska 1) terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvät tekijät ovat olleet esteenä opinnoillesi tai 2) olet toistuvasti ja vakavasti vaarantanut muiden henkilöiden turvallisuuden ja terveyden tai 3) sinut on tuomittu ammattikorkeakoulu- tai yliopistolaissa mainituista vakavista rikoksista? (Kyllä/Ei)

3.2 Opiskelijan omaan ammatilliseen toimintakykyyn kohdistuvan itsearvion merkitys opiskelijavalinnalle

Opiskelijan hakuvaiheessa antamalla itsearviolla omasta ammatillisesta toimintakyvystä ei tällä hetkellä ole vaikutusta opiskelijavalintaan. On katsottu, että nykyisten terveydentila- ja toimintakykyvaatimuskuvausten perusteella yliopiston ei ole mahdollista hakuajana tehdä pitävää tulkintaa siitä, muodostuuko hakijan terveydentila tai toimintakyky todellisuudessa esteeksi opinnoissa. Tämä pystytään toteamaan vasta opintojen aikana. Siten tieto hakijan itsearvioidusta toimintakyvystä ja sen esteistä on lisätieto koulutuksen järjestäjälle, jota tällä hetkellä ei kuitenkaan hyödynnetä opintojen alkaessa tai kuluessa. On huomattava, että yliopistojen opiskelijavalinnat toteutetaan vuodesta 2025 lähtien pääosin valtakunnallisena yhteistyönä, minkä vuoksi yksittäinen yliopisto ei voi itsenäisesti päättää millä tavalla hakijan terveydentila tai toimintakyky huomioidaan opiskelijavalinnan eri vaiheissa.

Joissakin tapauksissa opiskelijalla voi olla pitkäkestoisia, jo ennen koulutukseen hakeutumista ilmenneitä vakavia terveyst- ja toimintakykyongelmia, jotka vaikuttavat opiskelukykyyneen koulutuksen aikana, eikä opiskelija ole ilmoittanut niistä SORA-alan opiskelijavalinnan yhteydessä. Terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvän tiedon salaamisella hakuvaiheessa voi

olla kielteistä painoarvoa, mikäli opiskelijan soveltuvuutta arvioidaan ja opiskeluoikeuden peruuttamista harkitaan koulutuksen aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriön SORA-lainsäädännön toimeenpanoa koskevassa julkaisussa (SORA-lainsäädännön toimeenpano terveydenhuollossa) esitetään menettelytapa tilanteisiin, joissa hakija ilmoittaa hakuvaiheessa terveydentilan ongelmista. Siinä esitetään, että yliopisto voisi pyytää hakijalta terveydenhuollon ammattihenkilön lausunnon arvioidakseen, täyttääkö hän tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset. Tässä tapauksessa opiskelijavalinta olisi ehdollinen, kunnes vaaditut asiakirjat on tarkistettu, ja yliopisto voisi perua valinnan, jos niitä ei toimiteta ajoissa tai tiedot ovat virheellisiä. Tällä hetkellä yliopistojen valtakunnallisessa yhteishaussa ei kuitenkaan ole käytössä prosessia, joka mahdollistaisi hakijoiden terveydentilan arvioinnin tässä kuvatussa Sosiaali- ja terveysministeriön ehdotuksen mukaisesti.

3.3 Opetus- ja ohjausalan soveltuvuuskoe soveltumattomuuden tunnistamisessa

Opetus- ja ohjausalalla opiskelijavalintamenettelyssä on yhtenä vaiheena soveltuvuuskoe, jossa muun muassa arvioidaan hakijan ammatillisen toimintakyvyn edellytyksiä. Mikäli soveltuvuuskokeen arvioijan mielestä ammatillisen toimintakyvyn edellytyksissä on merkittäviä puutteita, hän voi ilmaista huolensa soveltuvuusarvioinnin yhteydessä. Soveltuvuuskoetta valmisteleva kansallinen työryhmä käy läpi hakijoiden saamat merkinnät ja tekee lopullisen arvion hakijan soveltuvuudesta tai soveltumattomuudesta.

4 SORA-lainsäädännön soveltaminen koulutuksen aikana

Suomen lainsäädännössä oikeus opiskeluun on vahvasti turvattu ja päätös opiskeluoikeuden peruuttamisesta kuuluu yliopiston hallitukselle. Koulutusaloilla, jossa opintoihin sisältyy alaikäisten turvallisuutta tai potilas- tai asiakasturvallisuutta koskevia vaatimuksia, yliopisto voi kuitenkin SORA-lainsäädännön mukaisesti peruuttaa opiskeluoikeuden, jos

1. on ilmeistä, että opiskelija ei terveydentilaltaan eikä toimintakyvyltään täytä opiskelun asettamia edellytyksiä, mukaan lukien päihteiden käyttö (terveysperuste)
2. opiskelija on vaarantanut toistuvasti tai vakavasti opinnoissaan toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden ja osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoitteluissa (vaarantamisperuste)
3. opiskelija on hakuvaiheessa salannut tiedon opiskeluoikeuden peruuttamisesta koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi (aikaisempaan opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvä peruste)
4. opiskelija on tuomittu rangaistukseen laissa erikseen mainituista rikoksista, joita ovat siveellisyys- ja seksuaalirikokset, murha, tappo, surma, törkeä pahoinpitely, törkeä ryöstö- ja huumausainerikokset (ei kuitenkaan huumausaineiden käyttörikos), jos opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttää olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä ja peruuttaminen on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi (rikostaustaperuste).

Laissa mainitut perusteet voivat olla olemassa toisistaan riippumatta eikä yhden perusteen olemassaolo edellytä muiden täyttymistä. Peruuttamispäätös voi perustua myös useamman lainmukaisen edellytyksen täyttymiseen yhdessä. Esim. opiskelija on vakavasti tai toistuvasti

vaarantanut toisen turvallisuuden siten, että on syntynyt epäily hänen soveltumisestaan alalle terveydentilan puolesta, ja terveydentilaselvityksen tulos on "ei soveltuva". Tällöin päätös voidaan perustaa sekä vaarantamis- että terveystieteeseen.

On huomattava, että SORA-lainsäädäntö asettaa koulutuksen järjestäjälle vaatimuksen seurata SORA-koulutuksissa opiskelevien terveydentilaa, toimintakykyä ja toimintaa, jotta tunnistetaan haavoittuvassa asemassa olevien, kuten alaikäisten, turvallisuutta vaarantavat tekijät. Erityisen tärkeitä ovat ammatissa toimimisen kannalta keskeiset tai kelpoisuuden (mukaan lukien sijaispätevyyden) tuottavat opintojaksot sekä harjoittelut. Näiden opintojaksojen arvioinnissa on mahdollistettava opiskelijan opintosuorituksen hylkääminen tilanteissa, joissa on selvää, että opiskelija ei täytä oppimistavoitteita tai ammatillisen toimintakyvyn edellytyksiä. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä riittäviä tukitoimia (esim. YTHS:n palvelut, täydentävä tai tehostettu ohjaus).

Opiskelu-oikeuden peruuttaminen ei ole rangaistustoimenpide, vaan sillä pyritään turvaamaan yliopiston opiskelu- ja työskentely-ympäristön turvallisuus. Peruuttamistoimenpiteisiin ryhtymistä edeltää opiskelijan kanssa yhteistyössä toteutettu opiskelukyvyn ja hyvinvoinnin arviointi ja tuki sekä keskustelu mahdollisuudesta siirtyä soveltuvammalle alalle.

4.1 Terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvä peruste

Opiskelijalta voidaan peruuttaa opiskelu-oikeus, jos hän ei terveydeltään tai toimintakyvyltään täytä opiskelun asettamia edellytyksiä ja siten vaarantaa muiden turvallisuuden. Opiskelijan terveydentila tai toimintakyky on saattanut esimerkiksi muuttua opintojen aikana vakavan sairastumisen myötä eikä ole odotettavissa, että terveydentila tai toimintakyky korjaantuisi. Näin ollen tutkinnon suorittaminen on ilmeisen mahdotonta.

Terveydentilaan tai toimintakykyyn koskevan esteen tulee perustua lääketieteelliseen arvioon, jossa soveltumattomuus arvioidaan yksilöllisesti kyseessä olevan SORA-alan näkökulmasta. Esimerkkejä terveydentilaan liittyvistä seikoista, jotka voivat johtaa opiskelu-oikeuden peruuttamiseen ovat vakava asosiaalisesti väritynyt persoonallisuushäiriö, vakavat psykoottiset häiriöt, joissa ei ole saatu riittävästi hoidollista vastetta sekä vakava päihde- tai huumeriippuvuus, jota ei saada hoidolla hallintaan (ks. 3. SORA-lainsäädäntö ja soveltumattomuuden tunnistaminen opiskelijavalintavaiheessa).

Toimintakykyyn liittyvä seikka voi tarkoittaa esimerkiksi puutteita aistien toimintakyvyssä tai sellaista fyysistä sairautta tai vammaa, joka estää käytännön tehtäviin tai harjoitteluun osallistumisen tai vaarantaa niissä työskentelevien terveyden tai turvallisuuden. Kriteeri ei kuitenkaan edellytä sitä, että toisen henkilön turvallisuus olisi ollut käytännössä uhattuna.

Terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvä seikka ei voi olla perusteena opiskelu-oikeuden peruuttamiselle, jos este voidaan kohtuullisin toimin poistaa. Ennen päätöksen tekemistä yliopiston on siten harkittava, onko este sellainen, että se voidaan poistaa kohtuullisin mukautuksin. Terveydentilaan liittyvällä seikalla ei tarkoiteta lievempiä mielenterveyden häiriöitä, joita voidaan onnistuneella hoidolla parantaa tai merkittävästi lieventää siten, että mahdolliset esteet ammatissa toimimiselle poistuvat.

Opiskelu-oikeuden peruuttaminen on viimesijainen keino, ja ennen peruuttamista keinoina tulee käyttää opiskeluhyvinvoinnin ja terveydenhuollon palveluja, opiskelijan ohjaamista sairauslomalle tai ohjaamista toiselle, soveltuvammalle opiskelualalle.

4.1.1 Varhainen puuttuminen, opiskelukyvyn tukeminen ja opiskelun esteiden poistaminen

Jos opiskelija sairastuu opintojen aikana vakavasti tai esille tulee opiskelukykyä heikentäviä terveydellisiä seikkoja, on hänet ohjattava opiskeluhyvinvoinnin tehostettuun ohjaukseen tai opiskeluterveydenhuoltoon opiskelukyvyn arvioimiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi. Jos opiskelijan opiskelukyky on vakavasti tai pitkäaikaisesti uhattuna, on terveydenhuollon tehtävä yhteistyötä yliopiston opiskeluhyvinvoinnin tiimin kanssa ja etsittävä keinoja, joilla opiskelu olisi mahdollista. Terveystilan tai toimintakyvyn muuttumisesta aiheutuvat ongelmat opinnoissa ratkaistaan ensisijaisesti yksilöllisillä opetusjärjestelyillä ja tukemalla opiskelijan opiskelukykyä ja hyvinvointia erilaisten tukipalvelujen keinoin. JYU:ssa käytössä oleva kolmiportainen tukimalli on kuvattu Laadukkaan ohjauksen periaatteissa.

Tukimallissa edetään seuraavien vaiheiden mukaisesti:

Puheeksiotto. Puheeksiotto on tärkeä keino puuttua opiskelijan terveystilan ja toimintakyvyn ongelmiin ja ehkäistä niiden pitkittymistä. Puheeksioton tekee tavallisesti henkilökunnan jäsen, joka tuntee opiskelijan tilanteen ja jolla on herännyt huoli opiskelijasta. Puheeksiotto on luottamuksellinen kahdenkeskinen keskustelu, jonka tavoitteena on tukea opiskelijaa opinnoissa sekä arvioida tukitoimien ja yksilöllisten järjestelyjen tarvetta. Keskustelu toimii varhaisena puuttumisena, mutta tilannetta tulee seurata ja arvioida uudelleen myöhemmin. Henkilöstökoulutukset sekä SORA- ja päihdeohjelman yhdyshenkilöt tarjoavat tukea puheeksioton toteuttamiseen.

Joissakin tilanteissa voi olla tarpeen välittää tietoa opiskelijan tilanteesta myös muille henkilökunnan jäsenille. Hyvän käytännön mukaista on pyytää opiskelijalta tähän lupa tai ehdottaa, että opiskelija itse ottaa asian puheeksi kyseisten henkilökunnan jäsenten kanssa. Opiskelijan opintoihin liittyvistä asioista saa keskustella sellaisten yliopiston työntekijöiden kanssa, joilla on asiallinen yhteys opiskelijan opintoihin (esimerkiksi he opettavat tai ohjaavat opiskelijaa) ja joiden työtehtäviin opiskelijan tilanne saattaa vaikuttaa. Vastuupettajilla ja -ohjaajilla on kokonaisvastuu opiskelijan valmiuksista ja kykenevyydestä esimerkiksi harjoitteluun, jolloin on huomioitava myös harjoittelupaikan alaikäisten ja asiakkaiden turvallisuus, mikäli opiskelijan tilanne saattaa siihen vaikuttaa.

Opiskelijan terveystietojen käsittelyssä (esimerkiksi sairauten liittyvä diagnoosi) tulee noudattaa erityistä tarkkuutta ja harkintaa. Lähtökohtaisesti pyritään jakamaan vain sellaista tietoa, joka liittyy tilanteen vaikutuksiin opiskeluun, ei tarkkoja terveystietoja. Terveystietoja käsitellään vain perustellusta syystä ja aina tietoturvalisesta, esimerkiksi suojatun sähköpostiyhteyden kautta tai luottamuksellisessa suullisessa keskustelussa.

Tukitarpeiden kartoittaminen. Tehostetun ohjauksen tiimissä toimivalla SORA-yhdyshenkilöllä sekä opiskelijoiden päihteiden käytön yhdyshenkilöllä on erityinen vastuu tukea ja konsultoida henkilöstöä SORA-kysymyksissä sekä kolmiportaisen tuen eri portailla. SORA-koulutusaloilla

olennaista on tunnistaa opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn sekä turvallisuuden vaarantumiseen liittyvät tilanteet sekä olla yhteydessä yhdyshenkilöihin matalalla kynnyksellä jo siinä vaiheessa, kun opiskelija on opiskeluhyvinvointia tukevien palveluiden piirissä perusohjauksen tai täydentävän ohjauksen portailla. Erityisen tärkeää on varmistaa tiedon siirtyminen harjoittelupaikoilta yliopiston henkilöstölle.

Perusohjaus (ensimmäinen porras). Opiskelijalle voidaan ensimmäisessä vaiheessa tarjota perusohjausta, jota on tarjolla kaikille opiskelijoille. Se koostuu ryhmäohjauksesta, erilaisista kursseista (esim. HYVY001-kurssi), self-help verkko-ohjelmista, opiskelukykyä tukevista itseoppaista ja akateemisten opiskelutaitojen itsearviointityökalusta.

Täydentävä ohjaus (toinen porras). Mikäli perusohjaus ei riitä, opiskelijalle tarjotaan täydentävää ohjausta hänen opiskelukykinsä tukemiseksi. Täydentävään ohjaukseen kuuluvat mm. hyvikset/goodiet, Opiskelijan Kompassin hyvinvointivalmentajat ja oppilaitospappi. Lisäksi opiskelijalle on tarjolla opintojen ja hyvinvoinnin ohjauspalveluita yliopiston sisäisiltä ja ulkopuolisilta tahoilta.

Tehostettu ohjaus (kolmas porras). Tehostettu ohjaus on tarkoitettu tilanteisiin, jossa opiskelija tarvitsee erityistä ja intensiivisempää ohjausta opiskelukyvyn ylläpitämiseen. Tehostettua ohjausta tarjoavat opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn tukemiseen erikoistuneet asiantuntijat. Opiskelijalla on mahdollisuus päästä tehostettuun ohjaukseen täydentävän ohjauksen kautta, esimerkiksi hyviksen/goodien, oppilaitospapin, YTHS:n tai Opiskelijan Kompassin hyvinvointivalmentajan ohjaamana.

Osana tehostettua voidaan järjestää opiskeluterveysneuvottelu. Jos opiskelijan opiskelukyky on alentunut terveydellisen syyn takia, on mahdollista keskustella opiskelijan, yliopiston edustajien (opiskeluhyvinvoinnin asiantuntija ja tutkinto-ohjelman edustaja kuten koulutussuunnittelija tai hyvis) ja YTHS:n edustajien kesken tarkoituksenmukaisimmista tukitoimista opiskelukyvyn tukemiseksi. Opiskeluterveysneuvottelun tavoitteena on etsiä yhdessä keinoja opiskelijan opiskelukyvyn edistämiseksi ja opintojen mahdollistamiseksi. Ratkaisuja etsittäessä keskitytään siihen, miten pedagogisin erityisjärjestelyin tai korkeakoulun muiden tukitoimien avulla sekä YTHS:n tarjoaman erityisen tuen tai muiden toimenpiteiden avulla opiskelukyvyn esteitä voidaan ylittää tai kiertää.

Hoitoonohjausneuvottelu on yliopiston ja YTHS:n järjestämä tapaaminen, jonka tarkoituksena on ohjata opiskelija hakemaan hoitoa, jos päihteiden käyttö on vaikuttanut hänen opintoihinsa tai vaarantanut terveyden ja turvallisuuden.

4.1.2 Koulutusohjelman vaihtaminen

Mikäli opiskelijalla on merkittäviä vaikeuksia suoriutua opinnoista ja niihin liittyvistä käytännön tehtävistä ja harjoittelusta, selvitetään yhdessä opiskelijan kanssa tämän mahdollisuus hakeutua muuhun koulutukseen. Opiskelija voidaan tämän suostumuksella siirtää yliopiston sellaiseen muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottaminen edellytykset hän täyttää. Tällöin ei tarvitse soveltaa varsinaista opiskelijavalintaa koskevia säännöksiä.

Koulutusohjelman vaihtaminen tulisi toteuttaa ennen kuin opiskelija on suorittanut SORA-alalle kelpoisuuden tuottavat opintojaksot (esimerkiksi harjoittelut). Siksi on tärkeää, että opiskelijan vaikeudet suoriutua opinnoista tunnistetaan ja niihin puututaan ajoissa. Opintojen alkuvaiheessa keskeinen rooli ongelmien tunnistamisessa on esimerkiksi HOPS-ohjaajilla ja hyviksillä, jotka voivat tarvittaessa olla yhteydessä SORA-yhdyshenkilöön ja konsultoida häntä. Koulutusohjelman vaihtaminen on suositeltavaa tehdä viimeistään kandidaatin tutkinnon aikana, jotta opiskelija ei suorita merkittävästi sellaisia opintoja, joita ei voida myöhemmin sisällyttää tutkintoon. On hyvä huomioida, että opiskelijalta ei voida "poistaa" kelpoisuuden tuottavia opintoja, mikäli ne on suoritettu loppuun asti hyväksytysti.

Jyväskylän yliopiston SORA-aloilla siirtyminen toiseen koulutukseen tapahtuu seuraavasti.

Opetus- ja ohjausala. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnassa tutkinto-ohjelmaa voi vaihtaa tiedekunnan sisällä niin, että opiskelija siirtyy toisesta, opettajan pedagogisen kelpoisuuden tuottavasta kasvatustieteen koulutuksesta kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen kandidaatti- ja maisteriohjelmaan. Tiedekunnan sisällä tutkinto-ohjelmaa vaihdettaessa tavoitetutkinto (KM) ei muutu, mutta opiskeluoikeus aiempaan tutkinto-ohjelmaan liittyneisiin opiskeluoikeuksiin, esim. POM-opinnot, VAAM-opinnot, pedagogiset opinnot, päättyy, eikä opiskelija voi saada opettajan kelpoisuutta.

Aineenopettajakoulutukseen suoravalinnan tai soveltuvuuskokeen kautta opiskelijaksi hyväksytty opiskelija voidaan siirtää asiantuntijakoulutukseen, joka ei tuota aineenopettajan kelpoisuutta. Siirron valmistelusta vastaavat kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnan opintopäällikkö sekä sen tiedekunnan opintopäällikkö, jossa tutkinto-ohjelma suoritetaan.

Psykologia. Psykologian tutkinto-ohjelmassa psykologian kandidaatin ja psykologian maisterin tutkintoa (PsM) opiskelevat voivat vaihtaa tutkinto-ohjelmaa filosofian maisterin (FM) tutkintoon tähtäävään psykologian maisteriohjelmaan. Vaihdon jälkeen opiskelija ei tutkinnon suoritettuaan voi hakea Valviralta oikeutta harjoittaa psykologin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä eli hän ei voi saada psykologin kelpoisuutta.

Sosiaalityö. Sosiaalityön kandidaatin ja maisterin tutkinto-ohjelmassa opiskelevat voivat vaihtaa tutkinto-ohjelmaa filosofian maisterin (FM tai YTM) tutkintoon tähtäävään koulutukseen, esimerkiksi yhteiskuntapolitiikan opintosuuntaan. Valmistuttuaan maisteriksi he eivät voi hakea oikeutta toimia laillistettuna sosiaalityöntekijänä.

Koulutusohjelman vaihtuessa opintopäällikkö toimii valmistelijana ja dekaani tekee päätöksen koulutusohjelman vaihtumisesta. Opintopäällikkö välittää tiedon kirjattavaksi opiskelun palvelupisteelle ja samalla kirjataan luopuminen opiskeluoikeudesta aiempaan koulutusohjelmaan. Opintojen suoritus aika säilyy samana. Opintopäällikkö antaa VALVIRA:lle tiedon opiskelijan siirtymisestä muuhun koulutukseen sekä sitä koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista.

4.1.3 Opiskeluvoikeuden peruuttamisen vireillepano

Mikäli opiskelijan ongelmiin puuttumisesta ja tukitoimista huolimatta opiskelijan terveydentila tai toimintakyky eivät ole kohentuneet riittävästi ja opiskeluvoikeuden peruuttamisen vireillepano on välttämätöntä, yliopisto käynnistää SORA-lainsäädäntökokonaisuuteen liittyvän opintoihin soveltuvuuden arvioinnin. Toimeksianto tehdään YTHS:lle silloin kun opiskeluvoikeuden peruttaminen edellyttää lääkärin arviointia ja lausuntoa. Arviointi tehdään YTHS:ssä sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen mukaisesti (SORA-lainsäädännön toimeenpano terveydenhuollossa), ja sen kustannuksista vastaa korkeakoulu.

Opiskeluvoikeuden peruuttamisen vireillepano etenee tavanomaisesti seuraavien vaiheiden mukaisesti:

1. **Yliopisto (esimerkiksi SORA yhdyshenkilö) on yhteydessä YTHS:n opiskeluyhteistyöstä vastaaviin (OTE) terveydenhoitajiin**, jotka ovat perehtyneet SORA-kysymyksiin. Vaihtoehtoisesti on mahdollista, että YTHS:n asiakkaana on SORA-alan opiskelija, jolloin YTHS on ilmoitusvelvollinen yliopistolle. Tällöin YTHS on yhteydessä opiskeluhyvinvoinnin tiimiin, ensisijaisesti SORA tai päihteiden käytön yhdyshenkilöön, tai kontakti tiimin tehostetun tuen sähköpostin kautta.
2. **Järjestetään opiskeluterveysneuvottelu**, jonka koollekutsujana toimii YTHS. Siihen osallistuvat:
 - opiskelija
 - YTHS:n vastuutiimi eli SORA-lääkäri ja -terveydenhoitaja, tarvittaessa psykologi/psykiatri
 - tiedekunnan opintopäällikkö
 - tutkinto-ohjelman edustajana laitoksen johtaja
 - opiskeluhyvinvoinnin edustaja, esim. SORA-yhdyshenkilö ja/tai päihdeyhdyshenkilö
 - opiskelijan tukihenkilö

YTHS:n SORA-lääkäri toimii opiskeluterveysneuvottelun puheenjohtajana. Siinä kartoitetaan opiskelijan tilannetta, keskustellaan yliopistolla tehdyistä opiskelijan terveyttä ja toimintakykyä koskevista havainnoista sekä käydään läpi tehtyjä tukitoimia ja niiden vaikuttavuutta. Tarkoituksena on varmistaa, että opiskelijalla on käsitys koulutusalan terveydentilavaatimuksista, koulutuksen järjestäjän huolesta sekä terveydentilan tai toimintakyvyn ongelmista, jotka voivat SORA-alalla johtaa opiskeluvoikeuden peruuttamiseen, ja kuulla opiskelijaa. YTHS laatii tilaisuudesta muistion ja tallentaa sen tietoturvasestisesti potilastietojärjestelmään. Lisäksi SORA-yhdyshenkilö tallentaa muistion yliopiston osoittamaan sijantiin, johon voidaan tietoturvasestisesti tallentaa arkaluontoisia tietoja sisältäviä materiaaleja (Collabroom).

Opiskeluterveysneuvottelussa voidaan tunnistaa tarve jatkaa opiskelijalle kohdennettuja tukitoimia ja hoitoa, jolloin tavoitteena on opiskelukyvyyn tukeminen tai opiskelun esteiden poistaminen.

Vaihtoehtoisesti tiedekunnan dekaani, opintopäällikkö tai laitoksen johtaja voi ilmoittaa neuvottelussa tai sen jälkeen tarpeensa saada lääkärin lausunto opintoihin soveltuvuudesta.

3. **Mikäli todetaan tarve lääkärin arviolle, YTHS käynnistää opintoihin soveltumattomuuden arvioinnin.** Tätä varten yliopisto toimittaa YTHS:lle kirjallisen kuvauksen niistä tehtävistä, joista opiskelijalla on ollut vaikeuksia suoriutua ja kuvauksen mahdollisista käytetyistä tukitoimista sekä niiden vaikutuksista, sekä koulutusalan terveydentilavaatimukset. Näiden tietojen välittämisessä käytetään YTHS:n taustatietolomaketta (Liite 2).

YTHS päättää tutkimuksista, jotka katsotaan välttämättömiksi opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn selvittämiseksi, ja niiden perusteella lääkäri laatii arvion opiskelijan terveydentilasta tai toimintakyvystä suhteessa opiskelun edellyttämiin terveydentilavaatimuksiin. Opintoihin soveltumattomuuden arviointi toteutetaan usein moniammatillisena yhteistyönä, jota koordinoi opiskelijan vastuutiimin SORA-lääkäri. Tarpeen mukaan arviointiin osallistuvat terveydenhoitaja tai psykiatrinen sairaanhoitaja, psykologi ja/tai psykiatri. Yliopiston suostumuksella arvioinnissa voidaan käyttää YTHS:n ulkopuolisia asiantuntijoita, kuten erikoislääkäreitä, neuropsykologia tai silmälääkäreitä. Erittäin vaativissa tilanteissa opiskelija voidaan lähettää arviointia varten HUS:n työkykyarvionpoliklinikalle. Lääkärin lausunnosta tulee ilmetä, että opiskelijalle on tehty tarkastus tai tutkimus terveydentilan selvittämiseksi sekä tarkastuksen tai tutkimuksen perusteella laadittu arvio opiskelijan toimintakyvystä opiskelun edellyttämien terveydentilavaatimusten näkökulmasta.

Kun odotetaan opiskelijan terveydentilaa koskevan selvityksen valmistumista, harkitaan, liittyykö opiskelijan terveydentilaan tai toimintakyvyn puutteisiin välittömiä turvallisuusriskejä, ja sovitaan mitä opintoja opiskelija voi suorittaa selvityksen tekemisen aikana. Tässä selvityksessä ovat mukana tutkinto-ohjelman edustajat (esim. laitoksen johtaja ja koulutussuunnittelija) sekä SORA-yhdyshenkilö.

Jos opiskelija kieltäytyy edellä mainituista tarkastuksista ja tutkimuksista, häneltä voidaan YOL 85 §:n nojalla pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin viimeistään yhden kuukauden kuluessa. Osallistuminen opetukseen voidaan tarvittaessa pidättää 3 päiväksi kerrallaan.

4. **Terveydentilan selvittämiseen johtavien tutkimusten määrittämisen jälkeen, kun kyse on psykologian, psykoterapiakoulutuksen ja sosiaalityön opiskelijasta, opintopäällikkö tekee ilmoituksen Valviralle opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepanosta.**
5. **Terveydentilatutkimuksen valmistuttua järjestetään toinen opiskeluterveysneuvottelu,** johon osallistuvat mahdollisuuksien mukaan samat henkilöt sekä yliopiston lakimies. Opiskeluterveysneuvottelun koollekutsujana on YTHS ja siinä käydään läpi lääkärin tekemä asiantuntijalausunto (T-todistus), jossa otetaan kantaa siihen, onko opiskelija soveltuva, rajoituksin soveltuva vai ei-soveltuva jatkamaan opintojaan. Tavoitteena on myös kuulla opiskelijaa, jolla on mahdollisuus ottaa mukaan neuvotteluun oma tukihenkilönsä.
6. **Yliopiston edustajana tiedekunnan dekaani tekee päätöksen opiskeluoikeuden jatkamisesta tai päättää esittää yliopiston hallitukselle opiskeluoikeuden peruuttamista lääkärin tekemän**

lausunnon ja opiskeluterveysneuvottelussa esille tulleiden seikkojen pohjalta. Dekaanin ei päätöksenteossaan ole sidottu lausuntoon, mutta sillä on suuri painoarvo. Tärkeää on konsultoida yliopiston lakipalveluja, jotta varmistetaan prosessin lainmukaisuus sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuminen päätöksenteossa ja ratkaisussa.

Jos opiskelija lääkärinlausunnossa todetaan soveltuvaksi, arvioidaan yliopistossa mahdollisten tukitoimien tarpeellisuus. Jos opiskelija todetaan rajoituksin soveltuvaksi, yliopisto arvioi, voiko opintoja jatkaa lausuntoon kirjatun tukitoimin.

7. **Jos opiskelija todetaan ei-soveltuvaksi, opintopäällikkö selvittää vielä uudestaan opiskelijan halukkuuden siirtyä muuhun koulutukseen**, jonka opiskelun edellytykset hän täyttää. Uutta koulutusallaa pohdittaessa huomioidaan opiskelijan terveydelliset rajoitukset. Terveydenhuollon ammattihenkilöllä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus omaehtoisesti antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja opinto-ohjauksesta vastaavalle henkilölle, tässä tapauksessa opintopäällikölle, muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten. Muuhun koulutukseen siirtymistä koskevasta selvityksestä ja siihen liittyvistä keskusteluista laaditaan muistio, jonka kirjaamisesta vastaa opintopäällikkö. Päätöksen koulutusohjelman vaihtamisesta tekee dekaani. Muistio tallennetaan yliopiston osoittamaan tietoturvalliseen sijaintiin (Collabroom).
8. **Mikäli opiskelija ei ole halukas siirtymään toiseen koulutukseen eikä tarve opiskeluoikeuden peruuttamiselle ole poistunut, tiedekunnan dekaani tekee päätöksen siitä, että yliopiston hallitukselle esitetään opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisesta.**
9. **Dekaani valmistelee yhteistyössä opintopäällikön, laitosjohtajan, SORA-yhdyshenkilön ja lakimiehen kanssa yliopiston hallitukselle esityksen opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisesta.**
10. **Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta saatetaan tiedoksi opiskelijalle.** Opiskelijalla on halutessaan mahdollisuus toimittaa vastine 14 vuorokauden kuluessa liitettäväksi yliopiston hallitukselle toimitettavaan esitykseen.
11. **Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta käsitellään yliopiston hallituksessa (siirry kohtaan 5. Opiskeluoikeuden peruuttamisesta päättäminen).**

4.2 Vaarantamisperuste

Vaarantamisperusteissa opiskelija on vaarantanut toistuvasti tai vakavasti toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden ja siten osoittautunut soveltumattomaksi koulutusallalle. Kyseessä voi olla yksittäinen tai toistuva turvallisuusmääräyksien laiminlyöminen, puutteellinen tai virheellinen menettely, piittaamaton suhtautuminen tai useampi tuottamuksellinen teko tai laiminlyönti. Tällainen piittaamattomuus ilmenee esimerkiksi vakavina tai toistuvina laiminlyönteinä tai turvallisuutta vaarantavina epäselvyyksinä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä. Piittaamattomuuteen voi liittyä myös opiskelijan välinpitämättömyyttä hänen toiminnastaan aiheutuvia seuraamuksia kohtaan.

Teon kohteena oleva toinen henkilö voi olla lapsi, oppilas, potilas tai asiakas tai vaihtoehtoisesti myös opettaja, toinen opiskelija tai sivullinen. Syyt vaarantamiseen voivat olla terveydellisiä, mutta syyn osoittamista ei edellytetä vaarantamisperusteeseen vedotessa. Yksittäinen huolimattomuudesta aiheutunut vahinko ei kuitenkaan täytä opiskeluoikeuden peruuttamisen edellytyksiä, jos teko tai laiminlyönti ei osoita ilmeistä soveltumattomuutta toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä.

4.2.1 Varhainen puuttuminen, opiskelukyvyyn tukeminen ja opiskelun esteiden poistaminen

Mikäli muiden henkilöiden turvallisuuden vaarantaminen on vakavaa ja opiskelijan käyttäytyminen vaatii välitöntä puuttumista (esim. väkivaltainen, uhkaava tai muu toisen henkeä tai terveyttä vaarantava käytös), opiskelija voidaan määrätä poistumaan yliopiston järjestämästä tilaisuudesta tai tilasta, jossa opetusta annetaan. Tarvittaessa otetaan yhteyttä yliopiston turvallisuusasiantuntijoihin. Huumetestä tai muuta päihdetestausta on mahdollista vaatia, jos sen edellytykset täyttyvät. Sen jälkeen voidaan siirtyä suoraan opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepanoon (siirry kohtaan 4.2.3 Opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepano).

Mikäli toisen henkilön terveyttä tai turvallisuutta vaarantava virhe tai laiminlyönti ei vaadi välitöntä opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepanoa, puututaan siihen ensin ohjauksen keinoin. Huolen havaitsija ottaa yhteyttä SORA yhdyshenkilöön ja tiedottaa turvallisuuden vaarantumiseen johtaneesta tilanteesta tiedekunnan opintopäällikölle, dekaanille ja laitoksen johtajalle. Järjestetään tapaaminen asian puheeksiottamiseksi, jossa on opiskelijan lisäksi mukana huolen havaitsija, muut tilanteeseen liittyvät henkilöt ja SORA-yhdyshenkilö. Opiskelijan kanssa kerrataan turvallisuuteen ja sen vaarantumiseen liittyvät tapahtumat, SORA-lainsäädännön keskeinen sisältö sekä konkretisoidaan opiskelijalle selvästi millaista käyttäytymistä tai toimintaa häneltä jatkossa edellytetään. Lisäksi käydään läpi mahdollisia tukitoimia ja auttavia tahoja. Opiskelija ohjataan tarvittaessa opiskeluhuvinvoinnin tai terveydenhuollon tukipalveluihin (yliopiston tehostettu ohjaus tai YTHS). Tapaamisesta kirjataan muistio, jonka valmistelee SORA-yhdyshenkilö. SORA-prosesseihin liittyvien tapaamisten kirjaamisessa voi tarvittaessa hyödyntää Liitteen 3 muistiopohjaa. Muistioon kirjataan, miten tilannetta jatkossa seurataan ja kenen vastuulla seuranta on. Muistio tallennetaan SORA-yhdyshenkilön toimesta yliopiston osoittamaan tietoturvalliseen sijaintiin (Collabroom).

4.2.2 Koulutusohjelman vaihtaminen

Katso kohta 4.1.2

4.2.3 Opiskeluoikeiden peruuttamisen vireillepano

Mikäli toisten terveyden ja turvallisuuden vaarantaminen jatkuu tai vaarantaminen on ollut vakavaa, käynnistetään opiskeluoikeuden peruuttaminen.

Opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepano etenee tavanomaisesti seuraavasti:

1. Järjestetään keskustelutilaisuus, johon osallistuvat:

- opiskelija
- huolen havaitsija, tarvittaessa muut tilanteessa mukana olleet henkilöt

- tutkinto-ohjelman edustajana laitoksen johtaja
- tiedekunnan opintopäällikkö, tarvittaessa yliopiston riskienhallinta- ja turvallisuuspäällikkö
- opiskeluhyvinvoinnin edustajat, esim. SORA-yhdyshenkilö ja/tai päihdeyhdyshenkilö
- lakipalveluiden lakimies
- opiskelijan tukihenkilö

Tapaamisen koollekutsujina ovat opiskelijan seurannasta vastannut tai hänen asioistaan tietävä henkilö yhteistyössä SORA-yhdyshenkilön kanssa. Opintopäällikkö toimii tilaisuudessa puheenjohtajana. Siinä kartoitetaan tilannetta tai tapahtumia, keskustellaan opiskelijan toimintaan tai käyttäytymiseen liittyvistä havainnoista sekä käydään läpi mahdollisesti tehtyjä tukitoimia ja niiden vaikuttavuutta. Tarkoituksena on varmistaa, että opiskelijalla on käsitys koulutuksen järjestäjän huolesta sekä opiskelijan toimintaan liittyvistä ongelmista, jotka voivat SORA-alalla johtaa opiskeluoikeuden peruuttamiseen, ja kuulla opiskelijaa. On tärkeää, että tilaisuuteen valmistaudutaan hyvin keräämällä mahdollisimman konkreettiset ja yksityiskohtaiset kuvaukset tapahtumista. Tilaisuudesta laaditaan muistio, jonka kirjuri on SORA-yhdyshenkilö. Muistio tallennetaan SORA-yhdyshenkilön toimesta yliopiston osoittamaan tietoturvalliseen sijaintiin (Collabroom).

2. **Opintopäällikkö selvittää opiskelijan halukkuuden hakeutua muuhun koulutukseen,** mikäli keskustelutilaisuuden ja sen jälkeen tehtyjen mahdollisten jatkoselvittelyjen perusteella todetaan, että vaarantamisperuste ei ole poistunut ja opiskeluoikeuden peruuttamiselle on vaarantamisperusteen takia riittävä peruste. Opiskelija voidaan tämän suostumuksella siirtää yliopiston sellaiseen muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää. Päätöksen koulutusohjelman vaihtamisesta tekee dekaani. Selvittämisestä ja päätöksestä laaditaan muistio. Muistion kirjaamisesta ja tallentamisesta vastaa opintopäällikkö. Muistio tallennetaan yliopiston osoittamaan tietoturvalliseen sijaintiin (Collabroom).
3. **Mikäli vaarantamisperuste ei ole poistunut eikä opiskelija ole halukas siirtymään muuhun koulutukseen, tiedekunnan dekaani tekee päätöksen siitä, että yliopiston hallitukselle esitetään opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisesta.**
4. **Dekaani valmistelee yhteistyössä opintopäällikön, laitoksen johtajan, SORA-yhdyshenkilön ja lakimiehen kanssa yliopiston hallitukselle esityksen opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisesta.**
5. **Psykologian, psykoterapiakoulutuksen ja sosiaalityön opiskelijoiden osalta opintopäällikkö tekee ilmoituksen Valviralle opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepanosta.**
6. **Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta saatetaan tiedoksi opiskelijalle.** Opiskelijalla on halutessaan mahdollisuus toimittaa vastine 14 vuorokauden kuluessa liitettäväksi yliopiston hallitukselle toimitettavaan esitykseen.
7. **Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta käsitellään yliopiston hallituksessa (siirry kohtaan 5. Opiskeluoikeuden peruuttamisesta päättäminen)**

4.3 Rikostaustaan liittyvä peruste

Alaikäisten turvallisuuden varmistamiseksi on tarpeen tietää, ettei harjoitteluun menevällä opiskelijalla ole rikosrekisterimerkintää tietyistä vakavista rikoksista Suomessa tai EU-jäsenvaltioissa. Asian selvittämiseksi vuonna 2012 tai myöhemmin opiskelijaksi hyväksytyn tulee esittää rikosrekisteriote. Rikosrekisteriote tarkastetaan opintojen aikana, eikä sitä voida tarkastaa opiskelijavalintavaiheessa.

SORA-lainsäädännön mukaiset rikosnimikkeet ovat sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen, törkeä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen, sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito, rikoslain 20. luvussa mainitut seksuaalirikokset, tappo, murha, surma, törkeä pahoinpitely, törkeä ryöstö sekä rikoslain 50. luvussa mainitut huumausainerikokset.

4.3.1 Rikosrekisteriotteen tarkistaminen

Rikosrekisteriote pyydetään opiskelijoilta, joiden opintoihin liittyvä harjoittelu tai muut tehtävät edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä, ja sitä pyydetään ennen tällaisten opintojaksojen tai harjoittelujen alkamista. Opiskelijoille tulee ilmoittaa, että opintojaksoa tai harjoittelua ei voi aloittaa, mikäli rikosrekisteriotetta ei ole näytetty.

Koko prosessin ajan on huomioitava rikosrekisteriotteiden tallentamiseen liittyvät rajoitukset eli kieltä kopioida tai muulla tavalla tallentaa rikosrekisteriotetta. Tämä rajoitus ei koske tilannetta, jossa rikosrekisteriotteesta löytyy merkintöjä SORA-lainsäädännön mukaisista tuomioista. Tällöin otetaan merkintöjä sisältävästä otteesta kopio yliopistolle asian käsittelyn ajaksi. Yliopiston tehtävänä on määritellä, ketkä saavat käsitellä rikosrekisteriotteita, koska ne sisältävät arkaluonteisia ja salassa pidettäviä tietoja. Harjoittelupaikka ei saa käsitellä otetta (ei myöskään yliopiston harjoittelukoulu).

Opiskelija tilaa oikeusrekisterikeskuksesta opiskelua varten räätälöidyn rikosrekisteriotteen, joka on hänelle maksuton. Rikosrekisteriote sisältää tiedon vain yliopistolain 43 a §:ssa mainituista vakavista rikoksista tuomituista rangaistuksista. Ote on voimassa kuusi kuukautta. Jos opiskelija kieltäytyy rikosrekisteriotteen esittämisestä, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen saakka, kunnes hän suostuu toimittamaan rikosrekisteriotteen nähtäväksi.

Opiskelija näyttää rikosrekisteriotteen sen tarkastamisesta vastaavalle henkilölle, joka kirjaa ylös vain välttämättömät tiedot, kuten päivämäärän ja tarkastuksen tuloksen. Merkintä säilytetään opiskeluoikeuden keston ajan tai korkeintaan neljä vuotta merkinnän tekemisestä.

SORA-koulutukset määrittelevät, kuinka monta kertaa opintojen aikana rikosrekisteriote tarkastetaan. Opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu rikosotteiden tarkastamisessa on tärkeää, myös SORA-koulutusten välillä. SORA-aloilla suositellaan tehtävän yhteisiä alakohtaisia linjauksia rikosrekisteriotteen tarkastamisesta.

JYU:ssa rikosrekisteriote tarkistetaan kandidaatin tai maisterintutkinnon alussa tai kytkettynä harjoittelujaksoihin. Rikosrekisteriote voidaan poikkeuksellisesti tarkastaa erityisestä syystä myös muulloin. Se voidaan tarkastaa esimerkiksi silloin, kun edellisen rikosrekisteriotteen tarkastamisesta on kulunut pitkä aika, jos on perusteltu syy epäillä, että opiskelijan on saanut

SORA-lainsäädännön mukaisen tuomion tai jos opiskelija on itse kertonut saaneensa rikostuomion, joka rajoittaa alaikäisten kanssa toimimista.

Jos rikosrekisteriotteesta löytyy merkintöjä SORA-lainsäädännön mukaisista tuomioista, otteen tarkastaja ottaa siitä kopion yliopistolle asian käsittelyn ajaksi ja kertoo siitä opiskelijalle. Sen jälkeen ryhdytään toimenpiteisiin opiskelijan opiskeluedellytysten selvittämiseksi.

4.3.2 Opiskelu oikeuden peruuttamisen vireillepano

Mikäli rikostaustaselvityksen johdosta on syntynyt peruste, käynnistetään asian tarkempi selvittäminen opiskelu oikeuden peruuttamiseksi.

Opiskelu oikeuden peruuttamisen vireillepano etenee tavanomaisesti seuraavasti:

1. Järjestetään tapaaminen, johon osallistuvat:

- opiskelija
- rikostaustaselvityksen tehnyt henkilö
- tutkinto-ohjelman edustajana laitoksen johtaja
- tiedekunnan opintopäällikkö, tarvittaessa yliopiston riskienhallinta- ja turvallisuuspäällikkö
- opiskeluhyvinvoinnin edustajana SORA-yhdyshenkilö ja/tai päihdeyhdyshenkilö
- lakipalveluiden lakimies
- opiskelijan tukihenkilö

Opintopäällikkö toimii tilaisuudessa puheenjohtajana. Siinä käydään läpi rikostaustaselvitys ja varmistetaan, että opiskelijalla on käsitys koulutuksen järjestäjän huolesta sekä rikostaustaan liittyvistä ongelmista, jotka SORA-alalla voivat johtaa opiskelu oikeuden peruuttamiseen, ja kuullaan opiskelijaa. Opiskelija voi itse antaa selvityksen, joka tukee opiskelu oikeuden jatkamista. Opintopäällikkö laatii tilaisuudesta muistion, joka tallennetaan yliopiston osoittamaan tietoturvaliseen sijaintiin (Collabroom).

On huomattava, että tilanteessa, jossa rikosrekisteriotteeseen on merkitty tuomio tai tuomioita, opiskelu oikeutta ei peruuteta automaattisesti, vaan asiaa harkitaan tapauskohtaisesti. Harkintaan voi vaikuttaa esimerkiksi koulutusala, tehty rikos, tekoaika, tuomion pituus sekä laatu.

- ##### 2. Opintopäällikkö selvittää opiskelijan halukkuuden hakeutua muuhun koulutukseen,
- mikäli tapaamisen ja sen jälkeen tehtyjen mahdollisten jatkoselvittelyjen perusteella todetaan, että vaarantamisperuste ei ole poistunut ja opiskelu oikeuden peruuttamiselle on rikostaustaselvityksen takia riittävä peruste. Opiskelija voidaan hänen omalla suostumuksellaan siirtää yliopiston sellaiseen muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää. Päätöksen koulutusohjelman vaihtamisesta tekee dekaani. Selvittämisestä ja päätöksestä laaditaan muistio. Muistion kirjaamisesta ja tallentamisesta vastaa opintopäällikkö. Muistio tallennetaan yliopiston osoittamaan tietoturvaliseen sijaintiin (Collabroom).

3. Mikäli vaarantamisperuste ei ole poistunut eikä opiskelija ole halukas siirtymään muuhun koulutukseen, tiedekunnan dekaani tekee päätöksen siitä, että yliopiston hallitukselle esitetään opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisesta.
4. Dekaanin valmistelee yhteistyössä opintopäällikön, laitoksen johtajan, SORA-yhdyshenkilön ja lakimiehen kanssa yliopiston hallitukselle esityksen opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisesta.
5. Psykologian, psykoterapiakoulutuksen ja sosiaalityön opiskelijoiden osalta opintopäällikkö tekee ilmoituksen Valviralle opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepanosta.
6. Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta saatetaan tiedoksi opiskelijalle. Opiskelijalla on halutessaan mahdollisuus toimittaa 14 vuorokauden kuluessa vastine liitettäväksi yliopiston hallitukselle toimitettavaan esitykseen.
7. Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta käsitellään yliopiston hallituksessa (siirry kohtaan 5. Opiskeluoikeuden peruuttamisesta päättäminen)

4.4 Huumausaineiden tai päihteiden käyttöön liittyvä peruste

SORA-lainsäädännön mukaisesti Jyväskylän yliopistolla on kirjallinen päihdeohjelma päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihdeongelmiin puuttumiseksi.

Huumausaineiden tai päihteiden käyttöön liittyvä peruste syntyy tilanteissa, joissa on perusteltu syy epäillä, että opiskelija on huumausaineiden, lääkkeiden tai päihteiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa tai on syytä epäillä, että opiskelija on riippuvainen niistä. Perusteltu epäily ei merkitse sitä, että huumausaineiden käyttö olisi näytetty toteen, vaan se voi perustua esimerkiksi opettajan tai harjoittelunohjaajan tekemiin havaintoihin opiskelijan käyttäytymisestä, taikka muilta saatuun palautteeseen, jota voidaan pitää luotettavana.

Edellytyksenä on lisäksi, että opiskelija toimii opinnoissaan sellaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagointikykyä ja joissa huumeiden vaikutuksen alaisena toimiminen vaarantaa vakavasti opiskelijan itsensä tai toisen hengen tai terveyden tai turvallisuuden tai salassapitosäädöksiin suojattujen tietojen suojan, tai lisää koulutuksen järjestäjän tai harjoittelupaikan hallussa olevien huumaus- tai lääkeaineiden laittoman kaupan riskiä.

4.4.1 Varhainen puuttuminen, opiskelukyvyt tukeminen ja opiskelun esteiden poistaminen

Mahdollisimman varhainen puuttuminen opiskelijan ongelmalliseen päihteiden käyttöön on tärkeää. Mitä varhemmin ongelmakäyttö otetaan puheeksi, sitä helpompi on ehkäistä ongelman vaikeutumista.

Puheeksiotto. Jos opetus- tai ohjaushenkilökunnalla herää huoli opiskelijan päihteiden käytöstä, asia otetaan välittömästi puheeksi hänen kanssaan. Puheeksiotto tehdään kahden kesken ja keskustelut opiskelijan päihteiden käytöstä ovat luottamuksellisia. Tarkoituksena on ilmaista huoli

opiskelijan päihteiden käytöstä ja sen vaikutuksista hänen opintoihinsa ja hyvinvointiinsa. Keskustelu itsessään toimii varhaisena puuttumisena, mutta tilannetta arvioidaan uudelleen esimerkiksi muutaman kuukauden kuluttua. Puheeksiotossa opiskelijalle voidaan myös suositella yhteydenottoa YTHS:n lääkäriin kokonaistilanteen arviointia varten. Mikäli päihdekäyttö haittaa opiskelijan opintoja, suositellaan hoitoonohjausneuvottelua.

Päihdeyhdyshenkilön kontaktoiminen. Opetus- ja ohjaushenkilökunta tai opiskelija voivat ottaa yhteyttä yliopiston opiskelijoiden päihdeyhdyshenkilöön, mikäli he toivovat neuvoja ja tukea ongelman käsittelyyn tai puheeksiottoon. Opiskelijalle voidaan tarjota tehostettua ohjausta opiskelukyvyn tukemiseksi. Päihdeyhdyshenkilö toimii yhteyshenkilönä tiedekunnan, YTHS:n ja tarvittaessa hoitoyksiköiden välillä. Lisäksi päihdeyhdyshenkilön tehtävänä on huolehtia opiskelijan kuulemisesta sekä järjestää päihde- tai huumetestaus. Päihdeyhdyshenkilö myös osallistuu yliopiston edustajana hoitoonohjausneuvotteluun.

Opetustilanteesta poistaminen. Yliopistolain 45 §:n mukaan opetusta häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantava opiskelija voidaan määrätä poistumaan tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka yliopiston järjestämästä tilaisuudesta. Mikäli opetustilanteesta tai tilaisuudesta poistaminen on johtunut päihteiden käytöstä, suositellaan, että sen yhteydessä tai mahdollisimman pian sen jälkeen asia otetaan puheeksi. Opetuksesta poistamiset kirjataan päihdeohjelmassa esitetyllä tavalla (opiskelijoiden päihdeohjelman liite 1) ja toimitetaan päihdeyhdyshenkilölle. Jos opiskelija kokee tulleen poistetuksi opetuksesta väärin perustein, hän voi toimittaa todistuksen (alkometritulos, verikoetulos tai huumetestitulos) päihdeettömyydestään poistamisen suorittaneelle henkilölle. Todistuksen saamiseksi opiskelija voi kääntyä YTHS:n puoleen.

Hoitoonohjausneuvottelu. Mikäli päihteiden käyttö on selvästi vaikuttanut opiskelijan opintosuorituksiin tai vaarantanut vakavalla tavalla opiskelijan omaa terveyttä tai yleistä turvallisuutta, päihdeyhdyshenkilö järjestää hoitoonohjausneuvottelun. Hoitoonohjausneuvottelua varten kerätään tarvittavat taustatiedot, ja osallistujille lähetetään kirjallinen kutsu, joka sisältää tiedon osallistujista ja neuvottelun tavoitteesta.

Hoitoonohjausneuvotteluun osallistuvat:

- opiskelija
- YTHS:n edustaja
- yliopiston edustaja tai edustajat
- tarvittaessa opiskelijan tukihenkilö.

Neuvottelun puheenjohtajana toimii YTHS:n edustaja. On suositeltavaa, että hoitoonohjauksen nopeuttamiseksi opiskelija ottaisi itse yhteyttä YTHS:ään tilannekartoitusta sekä hoidonsuunnittelua varten jo ennen neuvottelua. Käynnin sisältö on luottamuksellinen, eikä läpikäytyjä asioita käsitellä hoitoonohjausneuvottelussa ilman opiskelijan suostumusta. Hoitoonohjausneuvottelun tarkoituksena on saada opiskelija ymmärtämään hoidon tarpeensa ja hakeutumaan hoitoon sekä varmistaa, että hänelle on hoitoa tarjolla. Vastuu hoitoon sitoutumisesta on opiskelijalla ja vastuu hoidosta terveydenhuollon toimintayksiköllä. Yliopisto

vastaa opiskelijan hoidosta eikä yliopistolla myöskään ole oikeutta saada tietoa opiskelijan hoidosta ilman lakisääteistä perustetta.

Huumausainetestaus. Todistusta huumausainetestistä voidaan vaatia kaikkien alojen yliopisto-opiskelijoilta, ei vain niiltä, joita koskee SORA-lainsäädännön soveltuvuusarviointi. Yliopisto voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai harjoittelussa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista (YOL 43 d §).

Edellytyksenä on lisäksi, että testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi ja opiskelija toimii sellaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagointikykyä ja jossa huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen:

- 1) vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä,
- 2) vakavasti vaarantaa salassapitosäännöksiin suojattujen tietojen suojaa tai eheyttä tai
- 3) merkittävästi lisää yliopiston tai harjoittelupaikan hallussa olevien huumausainelain (373/2008) 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen aineiden laittoman kaupan ja leviämisen riskiä (YOL 43 d §).

Opiskelija voidaan velvoittaa esittämään huumausainetestistä koskeva todistus tiedekunnan dekaanin tai hänen valtuuttamansa henkilön päätöksellä. Saatuaan tiedoksi tiedekunnan päätöksen päihdeyhdyshenkilö koordinoi huumausainetestauksen toteuttamisen yhteistyössä YTHS:n toimijoiden kanssa. Mikäli päihdeyhdyshenkilö ei ole välittömästi käytettävissä, voi opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva tai harjoittelun ohjaaja järjestää huumausainetestauksen YTHS:n toimijoiden kanssa. Huumetestauksen yksityiskohtaisemmat käytännöt on kuvattu Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden päihdeohjelmassa (4.3. Huumausainetestaus).

Jos testausta ei voida suorittaa välittömästi määräämispäätöksen jälkeen, koulutuksen tai tutkinto-ohjelman edustajan (dekaani, opintopäällikkö tai laitosjohtaja) yhdessä päihdeyhdyshenkilön kanssa pitää arvioida, voiko opiskelija jatkaa opiskeluaan odotteluaikana. Jo alkaneen harjoittelujakson jatkuminen vaatii hyviä perusteluja, tavallisia luentoja voi sen sijaan yleensä seurata. Tässä yhteydessä yliopiston täytyy punnita opiskelijan oikeutta opiskella sitä vastaan, että kanssaoiskelijoiden oikeudesta turvalliseen opiskelu ympäristöön voidaan pitää huolta. Opiskelijan itsensä tai muiden oppimisympäristön vaarantamisperusteita on syytä tulkita ankarasti. Osallistumisoikeutta opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jonka jälkeen tilannetta pitää tarkastella uudestaan. Opetukseen osallistumisen epääminen määrääjäksi on tosiasiallista hallintotoimintaa, joka tehdään perustellusta syystä. Tämän vuoksi opiskelijalla ei tässä vaiheessa ole muutoksenhakumahdollisuutta.

Opiskelija saa YTHS:llä laaditun todistuksen toimitettavaksi yliopistolle. Todistus on toimitettava päihdeyhdyshenkilölle kohtuullisessa ajassa, joksi yleensä määrätään 3–7 päivää.

Yliopisto vastaa huumausainetestistä koskevasta todistuksesta aiheutuvista kustannuksista. On suositeltavaa, että päihdeyhdyshenkilö tiedottaa YTHS:n yksikköä heti, kun opiskelija on velvoitettu esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen.

Huumausainetestaukseen määrääminen on tosiasiallista hallintotoimintaa, joka tehdään perustellusta syystä saadun taustatiedon perusteella. Opiskelija voi kieltäytyä menemästä testiin. Tällöin hän ei luonnollisesti voi esittää yliopistolle huumausainetestistä koskevaa todistusta, jonka yliopisto on hänet velvoittanut esittämään. On myös mahdollista, että opiskelija suostuu menemään testiin, mutta kieltäytyy esittämästä yliopistolle sitä koskevaa todistusta. Huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä kieltäytyminen voi johtaa kurinpitotoimiin. Yliopiston rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen tai varoituksen jälkeen toistuvassa kieltäytymisessä hallitus erottaa opiskelijan määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Tällainen kurinpitopäätös on hallintopäätös ja ennen sen tekemistä opiskelijaa on kuultava.

Opiskelijan kuuleminen on toteutettava myös siinä tilanteessa, jossa testin tuloksen perusteella harkitaan SORA-menettelyn käynnistämistä opiskelijan opiskelu oikeuden peruuttamiseksi. Opiskelija voi ottaa mukaan tukihenkilön prosessin eri vaiheissa. Halutessaan opiskelija voi pyytää tukihenkilön ylioppilaskunnasta.

4.4.2 Opiskelu oikeuden peruuttamisen vireillepano

Mikäli toisten terveyden ja turvallisuuden vaarantaminen huumausaineiden tai päihteiden käytön vuoksi jatkuu tai vaarantaminen on ollut vakavaa eikä käytölle ole hoidollista vastetta, käynnistetään opiskelu oikeuden peruuttaminen.

Opiskelu oikeuden peruuttamisen vireillepano etenee tavanomaisesti seuraavasti:

1. Järjestetään keskustelutilaisuus, johon osallistuvat:

- opiskelija
- päihteiden käytön havaitsija, tarvittaessa muut tilanteessa mukana olleet henkilöt
- tutkinto-ohjelman edustajana laitoksen johtaja
- tiedekunnan dekaani ja opintopäällikkö, tarvittaessa yliopiston riskienhallinta- ja turvallisuuspäällikkö
- opiskeluhyvinvoinnin edustajina päihdeyhdyshenkilö ja SORA-yhdyshenkilö
- lakipalveluiden lakimies

Tapaamisen koollekutsujina ovat opiskelijan tilanteen hoitamisesta vastannut tai hänen asioistaan tietävä henkilö yhteistyössä yliopiston päihdeyhdyshenkilön kanssa.

Opintopäällikkö toimii tilaisuudessa puheenjohtajana. Siinä kartoitetaan tilannetta tai tapahtumia, keskustellaan opiskelijan päihteiden tai huumeiden käyttöön liittyvistä havainnoista sekä käydään läpi mahdollisesti tehtyjä tukitoimia ja niiden vaikuttavuutta.

Tarkoituksena on varmistaa, että opiskelijalla on käsitys koulutuksen järjestäjän huolesta sekä opiskelijan toimintaan liittyvistä ongelmista, jotka voivat SORA-alalla johtaa opiskelu oikeuden peruuttamiseen, ja kuulla opiskelijaa. On tärkeää, että tilaisuuteen valmistaudutaan hyvin keräämällä mahdollisimman konkreettiset ja yksityiskohtaiset kuvaukset tapahtumista.

Tilaisuudesta laaditaan muistio, jonka kirjuri on päihdeyhdyshenkilö. Muistio tallennetaan

päihdeyhdyshenkilön toimesta yliopiston osoittamaan tietoturvalliseen sijaintiin (Collabroom).

2. **Opintopäällikkö selvittää opiskelijan halukkuuden hakeutua muuhun koulutukseen,** mikäli keskustelutilaisuuden ja sen jälkeen tehtyjen mahdollisten jatkoselvittelyjen perusteella todetaan, että päihderiippuvuus tai huumeiden käyttö ei ole lakannut ja opiskeluoikeuden peruuttamiselle on sen johdosta riittävä peruste. Opiskelija voidaan hänen omalla suostumuksellaan siirtää yliopiston sellaiseen muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää. Päätöksen koulutusohjelman vaihtamisesta tekee dekaani. Selvittämisestä ja päätöksestä laaditaan muistio. Muistion kirjaamisesta ja tallentamisesta vastaa opintopäällikkö. Muistio tallennetaan yliopiston osoittamaan tietoturvalliseen sijaintiin (Collabroom).
3. **Mikäli opiskelija ei ole halukas siirtymään muuhun koulutukseen, tiedekunnan dekaani, opintopäällikkö, laitoksen johtaja, päihdeyhdyshenkilö ja lakimies valmistelevat yliopiston hallitukselle esityksen opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisesta.**
4. **Psykologian, psykoterapiakoulutuksen ja sosiaalityön opiskelijoiden osalta opintopäällikkö tekee ilmoituksen Valviralle opiskeluoikeuden peruuttamisen vireillepanosta.**
5. **Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta saatetaan tiedoksi opiskelijalle.** Opiskelijalla on halutessaan mahdollisuus toimittaa vastine liitettäväksi yliopiston hallitukselle toimitettavaan esitykseen.
6. **Esitys opiskeluoikeuden peruuttamisesta käsitellään yliopiston hallituksessa** (siirry kohtaan 5. Opiskeluoikeuden peruuttamisesta päättäminen)

4.5 Opiskeluoikeuden peruuttaminen aiemman peruuttamispäätöksen johdosta

Opiskeluoikeuden peruuttaminen on mahdollista, mikäli opiskelija on hakuvaiheessa salannut tiedon opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi. Opiskeluoikeuden peruuttaminen opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksen salaamisen perusteella edellyttää, että oppilaitos on hakuvaiheessa pyytänyt tietoa opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä ja hakija on antanut virheellistä tietoa tai salannut pyydetyn tiedon. Kun harkitaan opiskeluoikeuden peruuttamista aiemman peruuttamispäätöksen takia, on hankittava riittävä selvitys asiasta ja kuultava opiskelijaa esimerkiksi järjestämällä keskustelu. Opiskelijan kuulemisella on erityistä painoarvoa silloin, kun aikaisempi peruuttamispäätös on pitkän ajan takaa tai eri koulutuksesta.

Yliopistolla on oikeus saada opiskeluoikeuden arvioinnin edellyttämät välttämättömät tiedot opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista toiselta oppilaitokselta (mukaan lukien siirto-opiskelijahaku). Vastaavasti yliopistolla on oikeus antaa vastaavia tietoja toiselle oppilaitokselle. Tietojen antamisesta ja pyytämisestä vastaa opintopäällikkö.

5 Opiskelu oikeuden peruuttamisesta päättäminen

Päätöksen opiskelu oikeuden peruuttamisesta tekee yliopiston hallitus. Hallitukselle annetaan seuraavat tiedot päätöksentekoa varten:

- Esittelymuistio, jossa kuvataan SORA-lainsäädäntö ja sen soveltaminen
- **Terveysperuste:** Ammatillisen toimintakyvyn edellytykset koulutusallalla sekä lääkärin lausunto opiskelijan terveydentilasta tai toimintakyvystä
- **Vaarantamisperuste:** Kuvaus vaarantamisesta ja tarvittavat muut tiedot (esim. turvallisuusohjeet, asiantuntija-arvio uusimisriskistä)
- **Rikostaustaperuste:** Rikosrekisteriotteelta ilmenevät tiedot ja tarvittavat muut tiedot
- **Huumausaineiden tai päihteiden käyttöön liittyvä peruste:** Huumausaineiden tai päihteiden käyttöön liittyvän testin tulos
- **Aikaisemman opiskelu oikeuden peruuttamiseen liittyvä peruste:** Toiselta oppilaitokselta saatu selvitys
- Opintopäällikön selvitys opiskelijan kieltäytymisestä siirtyä toiseen koulutukseen
- Perustelut, miksi on päädytty esittämään opiskelu oikeuden peruuttamista
- Opiskelijan vastine

Julkiseen esityslistaan voidaan laittaa käsiteltävän asian otsikoksi ”Opiskelu oikeuden peruuttaminen”. Esityslista voi sisältää myös yleiskuvauksen asiasta sekä luettelon aineistoista ilman opiskelijan tunnistetietoja. Hallituksen kokouksessa käsiteltäviin asiakirjoihin merkitään julkisuuslain 25 § 2 momentin mukaiset salassapitomerkinnot. Kokouksessa mahdollisesti jaetut paperiset asiakirjat kerätään talteen ja tuhoetaan. Salassa pidettävät asiakirjat voivat olla myös etukäteen luettavissa yliopiston tiloissa, jotta varmistetaan, että hallituksella on käytössä tarvittavat tiedot päätöksentekoa varten.

Mikäli hallitus päättää opiskelu oikeuden peruuttamisesta, tulee päättää myös täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta. Päätös on suositeltavaa antaa opiskelijalle tiedoksi todisteellisesti, jolloin siitä kirjataan saantitodistus tai päätöksen voi toimittaa haastemies. Päätökseen liitetään valitusosoite opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan sekä ohjeistus, miten opiskelu oikeuden palauttamista voi hakea. Opintopäällikkö varmistaa, että opiskelu oikeuden loppuminen merkitään opiskelijarekisteriin. Opintopäällikkö antaa Valviralle tiedon opiskelu oikeuden peruuttamisesta sekä sitä koskevasta hallituksen päätöksestä ja sen perusteluista.

Opiskeluhyvinvoinnin palveluilla pyritään varmistamaan, että opiskelijalle annetaan tietoa siitä mistä hän saa jatkossa tarvitsemansa terveydenhuollon palvelut. Päihdeyhdyshenkilö varmistaa opiskelijan tuen ennen opiskelu oikeuden päättymistä sekä riittävän tiedonsaannin, sillä esimerkiksi YTHS:n hoitosuhde katkeaa sen lukukauden lopussa, jolloin opiskelijan opiskelu oikeus päättyy. Näissä tilanteissa on tehtävä selkeä jatkohoitosuunnitelma.

6 Opiskelijan kurinpito

Yliopistolaissa määritelty epäasiallinen käyttäytyminen, josta seuraa opiskelijalle kurinpitomenettelyä, sisältää joitakin samoja piirteitä kuin SORA-alojen alakohtaiset ammatillisen

toimintakyvyn edellytykset. Yliopistolaissa määritelty tilanteet, joista seuraa opiskelijalle kurinpitomenettelyjä, ovat:

- 1) Opiskelija häiritsee opetusta
- 2) Opiskelija käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti
- 3) Opiskelija menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo yliopiston järjestystä
- 4) Opiskelija kieltäytyy huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä tai
- 5) Opiskelija on käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Opiskelijan toimintaan (esim. päihteiden käyttö opiskelussa, uhkausten esittäminen) voidaan puuttua soveltamalla SORA-lainsäädäntöä tai yliopistolaissa määriteltyä kurinpitotoimia, mutta ei molempia yhtä aikaa. Laki ei kiellä eri prosessien soveltamista peräkkäin esimerkiksi niin, että opiskelijalle annetaan ensin kurinpidollinen varoitus. Jos hän varoituksesta huolimatta jatkaa samaa toimintaa, käynnistetään SORA-prosessi (so. opiskeluoikeuden peruuttaminen), mikäli laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Välitön poistaminen tilasta. Opetusta häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä, päihtynyt tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantava opiskelija voidaan määrätä poistumaan yliopiston järjestämästä tilaisuudesta tai tilasta, jossa opetusta annetaan. Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai yliopistossa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi tai mikäli opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Kurinpitotoimet. Tilanteissa, joissa sovelletaan Yliopistolaissa kuvattuja kurinpitotoimia (kirjallinen varoitus, erottaminen määräajaksi), on noudatettava hallintolakia (434/2003) ja hyvää hallintotapaa.

- Epäilty teko tai laiminlyönti on yksilöitävä ja se on dokumentoitava muistioon
- Opiskelijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen seuraamuksesta päättämistä.
- Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus ottaa tukihenkilö mukaan henkilökohtaiseen kuulemiseen, puhutteluun tai muuhun yliopiston aloitteesta järjestettyyn asian käsittelyyn liittyvään tapaamiseen. Kuuleminen voidaan järjestää tarvittaessa myös kirjallisena.

Mikäli kurinpitotoimien edellytykset täyttyvät, opiskelijalle voidaan antaa **kirjallinen varoitus**. Kirjallisesta varoituksesta päättää yliopiston rehtori.

Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan **erottaa yliopistosta** määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Opiskelijan määräaikaista erottamisesta päättää yliopiston hallitus.

Yliopistolaki (45 a § 3 momentti) edellyttää, että yliopiston tulee kirjata toimenpiteet kurinpitotoimissa. Tapahtuman kirjaamiseksi tarvitaan mm. seuraavia tietoja:

- Ilmoittajan yhteystiedot

- Tapahtuma-aika
- Tapahtumapaikka
- Tiedekunta/laitos tai yksikkö
- Opintojakso / kurssi / muu tilanne
- Epäilty henkilö
- Muut asianosaiset
- Tapahtuman kuvaus

Opiskelijoille koituvien seuraamusten tulee olla suhteessa rikkomuksen laatuun ja vakavuuteen. Niitä arvioitaessa tulee huomioida teon suunnitelmallisuus ja tahallisuus sekä epäasiallisen, vilpillisen tai piittaamattoman menettelyn laajuus, vakavuus ja toistuvuus.

7 Opiskelu oikeuden palauttaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus hakea vapaamuotoisella hakemuksella opiskelu oikeuden palauttamista, jos opiskelu oikeus on peruutettu terveydentilaa tai toimintakykyä koskevan seikan vuoksi. Samalla tavoin, mikäli opiskelijan opiskelu oikeus on peruutettu päihdeongelman vuoksi, on hänen mahdollista hakea opiskelu oikeuden palauttamista, jos päihdeongelma on väistynyt ja opiskelijan tilannetta tunteva asiantuntija arvioi, että opiskelija täyttää alakohtaiset terveydentilavaatimukset.

Opiskelu oikeuden palauttamista hakevalla on aina oikeus tulla kuulluksi ja asian käsittelystä vastaavat voivat päätöstä tehdessään kuulla lääkäriä, terveydenhoitajaa, opiskeluhyvinvoinnin asiantuntijaa ja muita tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita. Opiskelu oikeus tulee palauttaa, jos opiskelija osoittaa, ettei opiskelu oikeuden peruuttamisen syitä enää ole. Opiskelu oikeuden palauttamisen hakemiselle ei ole määräaika. On suositeltavaa, että opiskelu oikeuden palauttamista koskevan terveydentilalausannon laatii lääkäri.

Opiskelu oikeuden palauttamisen käsittelyn aloittamiseksi opiskelija toimittaa yliopistolle terveydentilaansa koskevan selvityksen ja tarvittavat lausunnot. Niissä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, onko opiskelu oikeuden peruuttamiseen johtanut seikka poistunut.

Opiskelu oikeuden palauttamispyyntö liitteineen toimitetaan yliopiston kirjaamoon ja osoitetaan tiedekunnan opintopäällikölle, joka valmistelee yliopiston hallitukselle esityksen opiskelu oikeuden palauttamisesta. Opiskelu oikeuden palauttamisesta päättää yliopiston hallitus.

Riippumatta siitä, onko päätös palauttamista puoltava tai sen hylkäävä, opiskelijalla on oikeus saada päätöksen yhteydessä ohjausta tukitoimenpiteisiin, kuten hoitoonohjausta ja tieto mahdollisuudesta päätöksestä valittamiseen.

Palauttamista koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valtakunnalliselta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja sen jälkeen hallinto-oikeudelta.

Yliopistoilla on salassapitosäännösten estämättä velvollisuus antaa sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira) sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tieto opiskeluoikeuden palauttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista.

8 Muutoksenhaku SORA-asioissa

8.1 Oikaisuvaatimus opiskelijavalinnassa

Jos opiskelijaa ei valita koulutukseen ja opiskelijavalintaa koskeva päätös on opiskelijan mielestä virheellinen, päätökseen on mahdollista hakea oikaisua. Oikaisuvaatimus tulee tehdä 14 vuorokauden kuluessa valinnan tulosten julkaisemisen takarajasta. Oikaisuvaatimus osoitetaan yliopiston muutoksenhakulautakunnalle. Muutoksenhakulautakunnassa annettuun päätökseen voi hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä yliopisto sijaitsee.

8.2 Muutoksenhaku opiskeluoikeuden peruuttamiseen koulutuksen aikana

Lailla opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011) perustettiin valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta. Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva riippumaton valtakunnallinen lautakunta. Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena koulutuksen aikaista opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevissa asioissa.

Jos yliopisto tekee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista koskevan päätöksen ja opiskelija valittaa päätöksestä, lautakunta ratkaisee päätöstä koskevan valituksen. Lautakuntaan voi valittaa päätöksestä, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista. Lautakuntaan ei voi valittaa opiskelijavalinnasta.

Valitus on tehtävä lautakuntaan kirjallisesti postitse tai sähköpostilla 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta. Valituksesta tulee ilmetä perusteet, joiden vuoksi muutosta haetaan ja valitukseen tulee liittää päätös, johon haetaan muutosta. Valituksen tulee olla allekirjoitettu ja siitä tulee ilmetä valittajan yhteystiedot ja tieto siitä, milloin ja miten päätös on annettu tiedoksi. Lautakunnan antama päätös on maksuton. Opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevat valitusasiat käsitellään kiireellisinä. Lautakunta voi kieltää peruuttamispäätöksen toimeenpanon joko opiskelijan vaatimuksesta tai oma-aloitteisesti.

Lautakunnan päätöksestä voi valittaa edelleen Helsingin hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lautakunnan toiminnasta on säädetty laissa opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011).

Asian käsittelyyn lautakunnassa sovelletaan lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019), jollei lautakuntaa koskevassa laissa erikseen toisin säädetä.

9 Arkaluonteisen tiedon käsittely ja luottamuksellisuus

SORA-menettelyyn liittyviä arkaluonteisia tietoja voi syntyä monella tavalla. Terveystilaa tai toimintakykyä koskevia tietoja voi tulla kirjatuksi henkilön omasta puolesta esimerkiksi opiskelijavalintavaiheessa. Opettaja tai opiskelijatoveri voi kirjata henkilötietoja raportoidessaan vaaratilanteesta. Myös opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös voi sisältää arkaluonteisia henkilötietoja. SORA-menettelyn johdosta annettuun terveystilan arviointia koskevaan lääkärintodistukseen ei kuitenkaan yleensä sisällytetä yksityiskohtaisia terveystilan arviointia koskevia tietoja.

Arkaluonteiset tiedot voivat koskea opiskelijaksi hakeutuvan tai opiskelun aloittaneen henkilön 1) terveystilaa tai toimintakykyä, mukaan lukien huumausaineiden tai päihteiden käyttöä koskevien testien tuloksia, sekä 2) rikostaustaselvityksen tietoja. Nämä tiedot sisältävät lähes aina henkilötietoja, jonka vuoksi niiden käsittelyyn sovelletaan tietosuojalakia (1050/2018) ja yliopistolakia.

9.1 Arkaluonteisten tietojen käsittelijät

Yliopiston tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä (YOL 45 b§). JYU:ssa erityisesti seuraaviin tehtäviin voi liittyä arkaluonteisten tietojen käsittelyä:

- Tiedekunnan opintopäällikkö, dekaani, laitoksen johtaja
- Koulutuspalvelujen asiantuntijat (esim. yksilöllisten opintojärjestelyjen vastuuhenkilöt, hakijapalveluiden henkilöstö)
- Opiskeluhyvinvoinnin asiantuntijat
- Koulutussuunnittelijat
- Kirjaamo
- Lakimiehet
- Koulutuksen vararehtori
- Yliopiston hallitus

Rikosrekisteriotteiden tarkastamista voivat lisäksi tehdä dekaanin tähän tehtävään erikseen nimeämät henkilöt, kuten koulutussuunnittelijat, opintosihteerit tai opintojakson vastuupettajat. Muut yliopiston henkilöstöön kuuluvat, joille ei ole määritelty oikeutta käsitellä näitä arkaluonteisia tietoja samoin kuin opiskelijatoverit ja harjoittelupaikan henkilöstö, ovat sivullisen asemassa.

SORA-prosessin luonteen takia siitä tulee antaa sivullisille hyvin niukasti tietoja. Sivullisille, esimerkiksi harjoittelupaikan työntekijöille, voidaan kysyttäessä kertoa, että

- yliopisto on ottanut asian selvittämisestä vastuun ja asiasta vastaa nimetty henkilö X
- salassapitovelvoitteiden takia asian selvittämisestä ei voi antaa tarkempaa tietoa
- kaikesta huolestuttavasta tämän opiskelijan asiaan liittyvästä on syytä jatkossakin ilmoittaa X:lle

9.2 Asiakirjojen julkisuus

Asiakirjojen julkisuus määräytyy julkisuuslain (621/1999) ja yliopistolain mukaan. SORA-prosessin yhteydessä käsiteltävät arkaluontoiset tiedot terveydentilasta tai rikosrekisteristä ovat lähtökohtaisesti salassa pidettäviä julkisuuslain perusteella (24 § 1 mom. kohdat 25 ja 28).

Asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä sitä saa antaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi. Salassapitovelvoite koskee yliopiston työntekijää sekä työsuhteen aikana että sen jälkeen.

Yliopistolla on velvollisuus antaa terveydenhoitoalan lupaviranomaiselle Valviralle sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot vireillä olevasta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta käsittelystä sekä opiskeluoikeuden peruuttamista tai muuhun koulutukseen siirtämistä koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista. Vireilletulo liittyy peruuttamista koskevan asian valmistelun käynnistymiseen. Asian voidaan katsoa tulleen vireille jo, kun yliopisto ryhtyy valmistelemaan SORA-prosessin mukaista opiskeluoikeuden peruuttamista:

- terveydentilaperusteella, kun opiskelija määrätään terveydentilatutkimuksiin
- vaarantamisen tai rikosrekisterimerkinnän perusteella, kun opiskelijalle annetaan tilaisuus tulla kuulluksi, joko lähettämällä hänelle kuulemiskirje tai kutsumalla hänet kuulemistilaisuuteen.

Kaikki valmisteluun tai päätöksentekoon osallistuvat henkilöt ovat vaitiolovelvollisia. Opiskeluoikeuden peruuttamis- ja palauttamisprosessin käsittelyssä vältetään henkilötietojen esille tuloa mahdollisimman pitkään. Kaikkeen salassa pidettävän tiedon asiattomaan leviämiseen puututaan (Hallintolaki 434/2003, § 13).

Salassapitovelvollisuus koskee yliopiston palveluksessa olevia tai luottamustehtävää hoitavia, muttei yksityishenkilöitä, kuten opiskelijoita, elleivät nämä ole saaneet salassa pidettävää tietoa korkeakoulun palveluksessa ollessaan tai luottamustehtävää hoitaessaan. Salassapito ja vaitiolo kohdistuu sivullisiin, sillä omasta asiastaan jokaisella on yleensä oikeus saada tieto.

9.3 Salassapito

Arkaluonteinen ja salassa pidettävä tieto voidaan antaa henkilölle, jota tieto koskee. Tiedon luovuttaminen muulle henkilölle voi tapahtua sen henkilön suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, tai lain perusteella.

Yliopistolain 90a § antaa tiedon haltijalle oikeuden salassapitosäännösten estämättä

- a) luovuttaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja
 - yliopiston rehtorille ja yliopiston turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi
 - opinto-ohjauksesta vastaaville henkilölle muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten

- opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten
 - harjoittelusta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä harjoittelupaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi; sekä
 - poliisille ja yliopiston edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi tai mikäli opiskelijan todetaan terveydentilan arvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle.
- b) ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Opiskelijalla on henkilötietolain mukaan oikeus rekisteröitynä tarkastella, millaisia tietoja hänestä rekisteröidään ja pyytää korjaamaan virheellisiä tietoja. Rekisteröidyn oikeuksiin kuuluu myös mahdollisuus antaa suostumus tai käyttää kiello-oikeutta. Rekisteröityä tulee informoida henkilötietolain edellyttämällä tavalla siitä, miten henkilötietoja käsitellään SORA-säännösten määrittelemissä tilanteissa.

9.4 Asiakirjojen säilyttäminen

SORA-prosessissa ei synny arkistoitavia vaan ainoastaan määrääjän säilytettäviä asiakirjoja. Yliopiston on säilytettävä arkaluonteisia tietoja sisältävät asiakirjat ja tiedot erillään muusta henkilötiedosta. Yliopiston tiedonohjaussuunnitelmassa (TOS) SORA-prosessissa syntyvien asiakirjojen säilyttäminen rinnastuu kohtaan "12.04.00.01 Opiskelijoiden kurinpitoasioiden käsittely".

Opiskeluoikeuden peruuttamista koskevia yliopiston hallituksen tekemiä päätöksiä perusteluineen säilytetään 40 vuotta. Säilytyspaikkana on yliopiston kirjaamo.

SORA-prosessissa syntyy myös muuta arkaluonteista tietoa, kuten opiskelijan terveydentilaa koskevia selvityksiä tai lausuntoja, muistioita sekä muuta valmistelumateriaalia. Näitä tietoja säilytetään Collabroomissa.

Jos opiskeluoikeus peruutetaan, päätöstä koskevien valmistelutietojen säilyttäminen on tarpeellista muutoksenhaun ajan. Varovaisuussyistä on perusteltua säilyttää tietoja kaikissa peruuttamistilanteissa ylimääräisen muutoksenhakemisen ajan (viisi vuotta siitä, kun alkuperäinen päätös sai oikeusvoiman).

Kun opiskeluoikeuden peruuttaminen perustuu opiskelijan terveydentilaan, toimintakykyyn tai päihteiden käyttöön, opiskelijalla on oikeus hakea opiskeluoikeuden palauttamista, joka voi tapahtua ilman määräaikoja pitkänkin ajan jälkeen. Opiskeluoikeuden peruuttamisesta koskevasta päätöksestä ilmenee millä perusteella opiskeluoikeus on peruttu, ja lääkärin tekemässä lausunnossa otetaan tämän perusteen mahdolliseen poistumiseen. Siten opiskeluoikeuden palauttamisen käsittely ei edellytä alkuperäisten valmisteluasiakirjojen säilyttämistä yli ylimääräisen muutoksenhakuajan.

Jos ilmenee, ettei edellytyksiä opiskeluoikeuden peruuttamiselle ole ja SORA-asian käsittely raukeaa, päätöksen valmisteluun liittyvät tiedot ja asiakirjat hävitetään välittömästi. Joissakin tilanteissa yliopisto voi kuitenkin harkita tapauskohtaisesti valmisteluasiakirjojen säilyttämistä mahdollisen jatkoselvittelyn helpottamiseksi. Tällainen tilanne voisi syntyä esimerkiksi, jos peruuttamista on valmisteltu muita vaarantavan käytöksen perusteella, jonka voidaan epäillä uusiutuvan. Asiakirjat hävitetään kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua (YOL 45 §).

9.5 Tiedonsaantioikeus opiskelijan terveydentilaa koskeviin tietoihin

Yliopistolla on oikeus saada toiselta oppilaitokselta opiskelijaksi ottamisen edellyttämät välttämättömät tiedot opiskelijaksi pyrkivän opiskeluoikeuden peruuttamista koskevista päätöksistä ja sen perusteluista.

Yliopistolla on oikeus saada toiselta korkeakoululta opiskelijaksi ottamisen edellyttämät välttämättömät tiedot virillä olevasta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta käsittelystä myös tilanteessa, jossa opiskelija on hakenut yliopistoon siirto-opiskelijana.

10 LÄHTEET

Hallituksen esitys 164/2010 laiksi yliopistolain muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2010/164>

Korkeakoulujen opintotietojen tietosuojan käytäntesäännöt.

<https://wiki.eduuni.fi/spaces/CSCKOOTUKI/pages/44565276/Korkeakoulujen+opintotietojen+tietosuojan+kaytannesaannot>

Laadukkaan ohjauksen periaatteet Jyväskylän yliopistossa. <https://www.jyu.fi/fi/file/laadukkaan-ohjauksen-periaatteet-rehtorin-paatos-2592023>

Opiskelijaksi ottamisen rajoitukset korkeakouluissa: Hakijan terveydentila ja toimintakyky.
<https://yliopistovalinnat.fi/opiskelijaksi-ottamisen-rajoitukset-korkeakouluissa>

Opiskelijoiden päihdeohjelma: Toimenpideohjelma päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumisen tueksi.

https://www.jyu.fi/sites/default/files/2023-11/opiskelijoiden_paihdeohjelma.pdf

Ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen: Ohjeita yliopistotason SORA-menettelyihin.
https://oha-forum.fi/public_html/wordpress/wp-content/uploads/2021/04/SORA-Ohjeistus_Yliopistoille.pdf

SORA-lainsäädännön toimeenpano terveydenhuollossa: Ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3562-4>

SORA – ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen.

<https://www.opi.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sora-ratkaisuja-opiskeluun-soveltumattomuuteen>

Turun ammatti-instituutin SORA toimielimen menettelytapaohje.

<https://docplayer.fi/110427543-Turun-ammatti-instituutin-sora-toimielimen-menettelytapaohje.html>

11 LIITTEET

LIITE 1. Jyväskylän yliopiston SORA-alojen hakukohteet (2023–2025)

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

- Kielitietoisuutta ja monikielisyyttä tukevan opettajankoulutuksen kandidaatti- ja maisteriohjelma, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Kielten aineenopettajan kandidaatti- ja maisteriohjelma, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Musiikkikasvatuksen kandidaatti- ja maisteriohjelma, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Musiikkikasvatuksen maisteriohjelma, filosofian maisteri (2 v)
- Avoimen väylä, sosiaalityön kandidaatti- ja maisteriohjelma, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Sosiaalityön kandidaatti- ja maisteriohjelma, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Sosiaalityön maisteriohjelma, yhteiskuntatieteiden maisteri (2 v)
- Suomen kielen ja kirjallisuuden aineenopettajan kandidaatti- ja maisteriohjelma, humanististen tieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Historian kandidaatti- ja maisterikoulutus, aineenopettajakoulutus
- Yhteiskuntatieteiden ja filosofian kandidaatti- ja maisterikoulutus, aineenopettajakoulutus

Informaatioteknologian tiedekunta

Tietotekniikan aineenopettajakoulutus, johon voi hakeutua tultuaan hyväksytyksi johonkin seuraavista hakukohteista:

- Avoimen väylä, koulutusteknologian kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Koulutusteknologian kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Koulutusteknologian maisteriohjelma filosofian maisteri (2 v)

Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta

- Erityispedagogiikan kandidaatti- ja maisteriohjelma, kasvatustieteen kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Erityispedagogiikan maisteriohjelma, kasvatustieteen maisteri (2 v)
- Luokanopettajan kandidaatti- ja maisteriohjelma, kasvatustieteen kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Luokanopettajan maisteriohjelma, kasvatustieteen maisteri (2 v)
- Luokanopettajan aikuiskoulutuksen kandidaatti- ja maisteriohjelma, kasvatustieteen kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Ohjausalan maisteriohjelma, kasvatustieteen maisteri (2 v)
- Psykologian kandidaatti- ja maisteriohjelma, psykologian kandidaatti ja maisteri (3 v + 2,5 v)
- Varhaiserityispedagogiikan kandidaatti- ja maisteriohjelma, kasvatustieteen kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Varhaiserityispedagogiikan maisteriohjelma (varhaiskasvatuksen erityisopettaja) (2 v)
- Avoimen väylä, varhaiskasvatuksen opettajan kandidaattiohjelma (3 v), Kokkolan yliopistokeskus, Chydenius

- Varhaiskasvatuksen opettajan kandidaattiohjelma ja varhaiskasvatuksen maisteriohjelma, kasvatustieteen kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Varhaiskasvatuksen opettajan kandidaattiohjelma, valtakunnallinen monimuotokoulutus, kasvatustieteen kandidaatti (3 v)
- Varhaiskasvatuksen maisteriohjelma, kasvatustieteen maisteri (2 v)

Lisäksi:

- erilliset erityisopettajan opinnot
- erilliset opettajan pedagogiset opinnot
- erilliset opinto-ohjaajan opinnot
- erilliset varhaiskasvatuksen tehtäviin ja esiopetukseen ammatillisia valmiuksia antavat opinnot

Liikuntatieteellinen tiedekunta

- Liikuntapedagogiikan kandidaatti- ja maisteriohjelma, liikuntatieteiden kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Liikuntapedagogiikan maisteriohjelma (monimuotokoulutus), liikuntatieteiden maisteri (2 v)
- Terveystieteiden opettajankoulutuksen maisteriohjelma (fysioterapia), terveystieteiden maisteri (2 v)

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

- Fysiikan aineenopettajan maisteriohjelma, filosofian maisteri (2 v)
- Matematiikan, kemian tai fysiikan aineenopettajan ja luokanopettajan kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Matematiikan aineenopettajan kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Matematiikan aineenopettajan maisteriohjelma (2 v)

Lisäksi fysiikan aineenopettajakoulutus ja kemian aineenopettajakoulutus, joihin voi hakeutua tultuaan hyväksytyksi opiskelijaksi ao. hakukohteeseen:

- Avoimen väylä, fysiikan (fyysikko tai fysiikan aineenopettaja) kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Fysiikan (fyysikko tai fysiikan aineenopettaja) kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Fysiikan aineenopettajan kandidaatti- ja maisteriohjelma
- Avoimen väylä, kemian (kemisti tai kemian aineenopettaja) kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)
- Kemian (kemisti tai kemian aineenopettaja) kandidaatti- ja maisteriohjelma, luonnontieteiden kandidaatti ja filosofian maisteri (3 v + 2 v)

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

- Avoimen väylä, sosiaalityön kandidaatti- ja maisteriohjelma, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Avoimen väylä, varhaiskasvatuksen opettajan kandidaattiohjelma, kasvatustieteen kandidaatti (3 v)
- Luokanopettajan aikuiskoulutuksen kandidaatti ja maisteriohjelma (3 v + 2 v)
- Sosiaalityön maisteriohjelma, yhteiskuntatieteiden maisteri (2 v)
- Varhaiskasvatuksen opettaja, kasvatustieteen kandidaatti (3 v)

LIITE 2. Opintojen aikana tehtävän terveydentila- ja toimintakykyarvion taustalomake (YTHS).

Koulutuksen järjestäjän tai korkeakoulun nimi on määrännyt opiskelijan nimi, henkilötunnus laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamaan terveystarkastukseen ja tutkimuksiin. Tutkimusten tavoitteena on selvittää, täyttääkö opiskelija tutkinnon nimi terveydentila- ja toimintakykyvaatimukset.

Perustuen lakiin ammatillisesta koulutuksesta (630/1998, 32 ja 32a §), lakiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998, 11 § 9 ja 10 kohta), ammattikorkeakoululakiin (932/2014, 34 §) ja yliopistolakiin (558/2009, 43 a ja b §).

Koulutuksen järjestäjän tai korkeakoulun perustelut lausunnon pyytämiselle ja kuvaus tehtävistä, joista opiskelijalla on vaikeuksia suoriutua:

Kuvaus toimista, joita oppilaitoksessa on tehty opiskelun esteiden poistamiseksi, ja niiden vaikutuksista:

Paikka ja aika

Koulutuksen järjestäjän tai korkeakoulun
edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite: Tutkintokohtaiset terveydentila- ja toimintakykyvaatimukset

LIITE 3. Muistiopohja

Keskustelun aika ja paikka:
Läsnä: Henkilöiden nimet ja tarvittaessa tittelit
Aiheen kuvaus:
Tapahtuneen kuvaus: Perustelu, miksi keskustelu käytiin. Kirjataan mahdollisimman tarkasti mitä tapahtunut, missä ja milloin. Kirjataan ylös myös mahdolliset todistajat, todisteet, kirjalliset materiaalit yms.
Opiskelijan kertomus ja näkemys tilanteesta:
Johtopäätös ja tukitoimien suunnittelu: Kirjataan ylös, mitä sovittiin yhdessä jatkosta tilanteen edistämiseksi/korjaamiseksi. Kirjataan myös, mikäli opiskelijalla on eriävä näkemys tapahtuneista. Kirjataan ylös, mihin opiskelijaa on kannustettu ottamaan yhteyttä, mikäli asia painaa mieltä.
Aikataulu: Kirjataan ylös, millä aikataululla mahdolliset sovitut toimenpiteet tullaan toteuttamaan.
Seuranta: Kirjataan ylös, millä tavalla mahdollisesti sovittujen toimenpiteiden toteutumista seurataan ja kuka on vastuussa seurannasta. Kirjataan myös ylös opiskelijan kanssa sovittu yhteydenpitotapa siinä tilanteessa, jos ongelmat jatkuvat. Kirjataan ylös, mihin osapuolia on kannustettu ottamaan yhteyttä, mikäli asia painaa mieltä (esim. YTHS, yliopiston ja JYYn häirintäyhdyshenkilöt, auttavat puhelinpalvelut yms.)
Allekirjoitukset (kaikki keskusteluun osallistuneet):

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti JYU Sign-järjestelmällä
This document has been electronically signed using JYU Sign

Päiväys / Date: 24.06.2025 09:39:26 (UTC +0300)

Marja-Leena Laakso

Vararehtori

Organisaation varmentama (JYU-käyttäjätunnus)
Certified by organization (JYU user account)